

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Deik Ferenc Nr. 23
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Multămite publice și Loc
deschis costă fiecare și
90 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

Moderării din Brașov.

Arad, 3 Februarie.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de un articol al nostru asupra moderării din Brașov în care făceam unele constatări și un proces de intenții întemiat pe o seamă de bănuieli. Era vorba de „Deșteptarea” dlui Arsenie Vlaicu, de Eugen Brote și de o eventuală acțiune moderato-mangristă în Brașov. Scriam atunci, sprijiniți pe niște svonuri că cetatea sașilor bogăți și românilor sfâșiați ne-ar pregăti o surpriză nu tocmai plăcută, care nu e însă de loc menită să pricinuiască prea mari sguduri în mersul politicii noastre naționale și pentru informația tuturor, am cerut „Deșteptării” să-și lămurească credințele și față de programul partidului național român. Articolul nostru de atunci era calm și, credem, destul de explicat, încât eram îndrituiți să așteptăm pe urmele lui un răspuns în consecință. Iată însă că „Deșteptarea” a ajuns la numărul al treilea în calea ei spre moarte și noi suntem încă tot nelămuriți. Adecă nu, să cercetăm, căci ascunse sunt tainele sufletului omenesc și ușor se pot ele deslega când îți stă în ajutor o leacă de stăruință.

„Deșteptarea” pe care o primim astăzi are un articol prim lung, echivoc, nostim și grav. Ce spune această înseilare de vorbe, care poartă evidenta pecete a diplomației de câmp atât de cunoscută a lui Eugen Brote? Să deslegăm noi, fără teamă de a fi desmințiți și siguri că nici de astădată nu vom primi răspuns.

Se susține în acest articol prim că noi românii din Ungaria suntem cuprinși de o „adâncă nemulțumire”. Mai ales masele noastre populare sunt extrem de „nemulțumite”. Nemulțumirea lor este de ordin economic și administrativ, va să zică n'au condiții bune de traiu și o administrație care să fie pătrunsă de chemarea ei.

Până aici ar merge cum ar merge articolul cu pricina. Constatările aceste s'au mai făcut ele și din partea noastră, dar și din partea ungarilor. Și deși „adâncă noastră nemulțumire” nu este caracterizată numai de aceste mici nemulțumiri, deși noi avem mari nemulțumiri de ordin cultural și politic propriu zis, n'am avea nimic împotriva dacă „Deșteptarea” dlui Vlaicu le-ar mai repeta. Concluziile cari se trag din aceste constatări sunt însă atât de grave, încât miroase de departe a... mangrire.

Prin urmare — o, acest mizerabil „prin urmare”, cum te silește el să spui ceva pozitiv! — prin urmare această „adâncă nemulțumire a Românilor” trebuie potolită. Masele populare românești (pentru ce numai ele? N. R.) așteaptă o lecure a stării lor. Dela cine? Dela stat. Masele populare românești se strâng în jurul partidului național român numai pentru că conducătorii acestui partid sgândăresc „nemulțumirile” lor. Masele populare românești votează „rezoluții” la întrunirile publice ale partidului național, fiindcă li-se cere să voteze. Masele populare românești ar putea tot atât de bine să fie grupate în jurul altui partid, întemiat și el pe unele mici nemulțumiri, dar care nu

ar cuprinde în programul lui „frazze” cum cuprinde programul partidului național de astăzi.

Ne-am înțeles?

„Deșteptarea” dlui... A. Vlaicu, fără doar și poate, este redeşptarea moartei politice moderate, este „Deșteptarea” lui Brote, este a lui Mangra, dar numai a neamului românesc nu. „Deșteptarea” este și ea o ciupercă răsărită din gunoiul moderat (nu vorbim de miros) al neamului nostru. Căci cine nu cetește în concluziile ei, încă destul de timide, de mai sus o manifestă tradare a programului partidului nostru național, o evidentă tendință de spargere și o prea cunoscută îmbiure către „statul unguresc?”

Suntem, deci, lămuriți și nu mai simțim necesitatea nici unui răspuns din nici o parte în această chestiune. Pribeagul trădător Eugen Brote se vede că s'a stabilit la Brașov făcând cuib acolo nebunilor lui credințe și câștigându-și un tovarăș de cirpeli moderate în persoana dlui Arsenie Vlaicu, directorul școlii noastre comerciale de acolo și omul de încredere al I. P. Sale Mitropolitului din Sibiu. Suntem lămuriți și nu ne îngrijim de loc de viitoarea soartă a partidului nostru național. Inercări herostratice de felul acesteia s'au mai făcut și toate au căzut în mocirla din care au plecat. Iar dacă se poate găsi un om care să creadă că în actualele împrejurări prin cari trece partidul național român s'ar putea ivi în sânul poporului nostru un curent spre apele tradării, am mai spus-o, nu numai că s'ar înșela foarte mult, dar s'ar dovedi un ne-

Rembrandt.

De Adrian Corbul.

...Era pe atunci foarte tânăr, aproape un copil. El pășea voios pe sub castanii înșirați dealungul Senei, îndrăptându-se spre Luvru, pentru a vizita muzeul de pictură. O pălărie moale de păslă îi acoperea bucelele blonde, umbrindu-i ochii albaștri, curați și năvi. Imbrăcămintea îi era săracă dar îngrijită; animată de o curea prinsă de umărul stâng, o cutie cu culori îi bătea șoldurile, în mersul ei vioi.

El chema Pierre Sartet. Maică-sa era consierjă, iar tatăl său strungar; bieții oameni își iubeau foarte mult fiul, dar față de gustul său exaltat pentru pictură arătau o neîncredere timidă, pe care o manifestau adesea între dâșii, prin elătinări de cap neliniștite.

Pierre învăța de fapt meseria părintelui său, dar visul de a se face pictor îl absorbea. Cum ajunsese el la hotărîrea de a învăța această artă? Dar, mai ales, cum ajunsese el, simplu fiu de lucrători care nu ieșise niciodată din mediul său, la o admirațiune pătimașă pentru tablourile lui Rembrandt? Cine știe; poate că un ziar căzut din întâmplare în mâinile lui, îi relevase într-o zi numele maestrului și geniul său; ori poate simpla vedere a vre-unei estampe, îl fermecase într-o clipă, pentru toată viața? Sunt impresiuni din acestea de o secundă, cari apasă asupra unei existențe întregi. Destul că Pierre făcuse din Rembrandt zeul său adorat; el vorbea de dânsul fără încetare părinților săi, îi lauda tablourile față de camarazii lui de atelier și se adresa până și necu-

noscuților pe cari îi vedea oprindu-se la Luvru, dinaintea capodoperilor maestrului olandez. Și în zilele în care era liber, Pierre Sartet era nelipsit la Luvru.

În fiecare seară, după ce se întorcea de la atelierul de strungărie unde lucra, și în vreme ce în strimta lojă de consierjă părinții săi ședeau în tăcere sub lampa de aramă atârnată de tavan, Pierre desina ori răsfoia colecția de estampe cu reproduceri după pânzele lui Rembrandt. Toți banii lui de buzunar, tânărul îi cheltuia întru mărirea acestei colecțiuni, care constituia marea și singura lui fericire pe pământ. Cu degetele lui, deja îngreuiate de muncă, el se încerca să le copieze. Ce n'ar fi dat să fi putut urma cursurile Școlii de Belle-Arte! Dar părinții lui erau săraci și Pierre care ora un fiu iubitor, știa bine că ei nu se puteau lipsi cu ușurință nici măcar de puținii bani pe cari îi câștiga el. De aceea aștepta cu răbdare zile mai bune; și cu ochii mari deschși, atințiți ca în vis pe ușa de geamuri a logei, și în fața căreia vedea trecând agile sau încete, siluetele vagi ale chirișilor ce intrau și ieșeau, tânărul se încălzea la planurile de viitor ce și-le făurea. El se vedea pictor, în stare de a zugrăvi pânze minunate, dar mai ales de a copia tablourile lui Rembrandt, a cărui vizuină o avea veșnic în fața ochilor până în cele mai mici amănunte; atât de bine le cunoștea!

El aștepta. Nu știa el oare îngrămădi în fața-i lungul și nepătrunsul șir de ani pe care îl numea Viitorul și pe care închipuirea sa îl înfățișa ca pe realizarea însăși a dorințelor lui? Nu era el tânăr adecă bogat în ani și încă nesimțitor la scurgerea zilelor adică a capitalului său? Până la vrista de

șaptesprezece ani, Pierre Sartet se mulțumi să desineze numai cu cărbune; într-o zi însă își cumpără, cu învoirea tatălui său, o cutie cu culori. Fericirea lui n'avea să se mărginească numai la acest pas mărunț întru realizarea visului său. Un șir de săptămâni favorabile aduse în casa părinților săi o sumă de câștiguri necunoscute până atunci; și Pierre atât aștepta; înduplecat de stăruințele fiului său, bătrînul strungar sfârși prin a se învoi ca Pierre să-și părăsească meseria lui de până acum, pentru a se înscrie la Școala de Belle-Arte, secțiunea de pictură. Și într-o dimineață, tânărul Sartet se pomeni lucrînd în galeria cu geamuri a școlii, înconjurat de toate părțile de statui de marmoră albă, tăcute și nemșcate, ale căror forme svelte și armonioase, se silea să le reproducă pe hârtie. Era în sala de anticuri, dimpreună cu alți elevi și elevi ce lucrau ca și el, în tăcere. Și îi venea să plîngă de fericire.

Toamna era călduță și senină. În fiecare zi, când părăsea școala, Pierre își rotea ochii în jurul ei, uimit ca de o lume nouă de cheul Senei pe care-l bătătorise cu toate acestea de atâtea ori până atunci. Prin bruma ușoară, aurie și diafană a Parisului el vedea lăzile „bonquiniștilor” înșirîndu-se de-a lungul fluviului cu apele verzi, pe a căror suprafață treceau greoaie șlepurile cu nisip ori lunecau ușurel vapoarele de pasageri. În fața sa pe malul celălalt, palatul Luvrului își înalță în depărtare blocul uniform, acoperit cu arabescuri. La stînga, un lung șir de verdeață: grădina Tuileries. Și pe când vântul adia ușor prin părul blond și buclat, Pierre Sartet își simțea înima așa de plină de fericire, încât se întrista. Dar tristețea aceea îi era dulce și scumpă:

bun vrednic de legat. Nu. Acțiunea pornită prin ziarul nostru, ori cât ar perverti-o adversarii, este menită să strângă cât mai mult în jurul programului partidului național din 1881, toate elementele neamului nostru. Noi prin critica pe care am făcut-o și o facem conducerii partidului național n'am făcut altceva decât am pregătit un mai mare interes pentru politica noastră națională. Roadele activității noastre plină de sacrificii nu pot fi altele decât o perfectă solidarizare a tuturor Românilor în jurul partidului național. Noi în vremea din urmă am fost un vecinic strigăt de alarmă, în fața primejdiei ce ne amenință pe urmele lipsei de energie și neactivității ce s'a observat la conducerea partidului nostru național, iar faptul acesta dovedește că în opinia noastră publică s'a simțit și simțește tot mai mult dorul după o aprigă, îndelungată și sistematică luptă națională.

Se înșală, deci amar toți broții când cearcă să-și întindă tocmai acum mreșile. Nici nu ne temem noi de ele. Și dacă le înregistrăm, o facem numai dintr'o elementară datorie de ziaristi. Și încă dintr'un motiv care e destul de apreciazibil.

Vom fi scurți.

Faptul că tocmai în Brașov, unde a pore de atâta vreme *Gazeta Transilvaniei*, a putut să răsără niște indemnuri margriste atât de puternice încât ele să prindă glas și într'un ziar, ce poate să dovedească? Noi nu suntem nici răi și nici nu umblăm după nici răbunări, ne spunem numai cele mai curate convingeri ale noastre. Acest fapt nu poate să dovedească altceva decât că lipsa de energie și propaganda națională prea puțin a *Gazetei* își produce acum roadetele ei. „*Deșteptarea*” nu e decât un făt corcât al *Gazetei*. Ne gândim la acest dureros fapt de o logică consecvență cu atât mai mult, cu cât constatăm zi de zi, că *Gazeta Transilvaniei*, afară de un scurt articolaș, nici până as-

tăzi n'a ținut să explice pe larg și să dea de gol povestea „*Deșteptării*”. Nu, *Gazeta Transilvaniei* trebuie să scrie plătitudini sau să debiteze calomniile autorizate pe socoteala sbuciumărilor noastre pentru mai bine. Ori ce ziceți, onorați confrăți?

Balul „trialist” sub pază polițienească. Într'un articol recent ne-am ocupat cu autecedentele șomotoase ale balului aranjat aseară de studențimea universitară croată din Viena. Balul a decurs sub pază polițienească și primim următoarele anunțuri telegrafice:

Grăție intervenției guvernului ungar balul „trialist” a decurs sub paza poliției, care a fost consemnată în localurile învecinate cu sala de joc. Măsura aceasta s'a dovedit însă de prisos, pentru că balul a avut o desfășurare deplin liniștită. Noul ban al Croației, C u v a i n'a participat, căci organizatorii balului au revocat invitarea lui încă din vreme. Studenții au putut să salute totuși la bal un număr mare de distinși bărbați politici slavi. Intre alții pe generalul Veresaniin, fostul guvernator al Bosniei, pe d. Nicolici, fost locțiitor de ban în Croația pe o mulțime de bărbați politici și profesori universitari. A făcut senzație prezența șefului de secție U r p a n i dela cabinetul Majestății Sale, un bărbat cunoscut pentru sentimentele sale antimaghiare. Deși caracterul exterior al balului a fost zădărniciț, ținta contemplată de organizatorii balului a fost atinsă prin deosebit de marea animație care a stăpănit balul. Ideea de stat național maghiar înregistrează deci numai la aparență un succes, în realitate însă una din cele mai evidente neizbânde.

Regimul lui Cuvaj. Noul Ban al Croației vrea să introducă în Croația guvernul „mănei tari”. Ca o urmare a demonstrației studenților dela universitatea din Agram, rectorul universității a suspendat cursurile. Se afirmă că guvernul va dispune închiderea universității pe întreg semestrul al doilea.

„Pokret” organul coaliției sârbo-croate, este luat la goană. I s'a luat dreptul de colportaj.

„Novi List” organul fostului deputat Supilo, a fost confiscat pentru că a publicat un articol „tendentios” despre demonstrațiile dela Agram.

Ședința Camerei. Ședința de azi a fost formală. S'au votat și în a treia cetire, proiectele de lege votate în ședințele trecute.

Ședința următoare va avea loc numai M 4 curi. — fără ordine de zi.

La sfârșitul ședinței de azi Polonyi G a interpelat în chestii croate.

Situația politică.

— Consfătuiri cu opoziția. —

Arad, 3 Februarie, dis

În ședința viitoare a Camerei deputatilor, când se va relua discuția proiectelor de lege despre reformele militare, va fi cuvântul și ministrul-președinte contele *Khuen-Héderváry* pentru a face declarații publice despre reformele militare și votul universal.

În răstimpul acesta, contele *Khuen* nu urmează consfătuirile cu șefii opoziției în Eri a avut consfătuiri cu *Justh* și contele *Károlyi Iozsef* și *Károlyi Mihály*, iar azi s'au vădit și contele *Holló Lajos* și contele *Batthyanyi*.

În ce privește rezultatele acestor consfătuiri, părerea generală este că situația a pierdut mult din caracterul său critic de mai nainte. Luptele parlamentare din anul trecut au convins amândouă părțile, că numai prin o înțelegere pașnică se poate porni din nou carul înămolit al politicii ungurești. În ori ce caz, însă, faptul că ministrul-președinte în consfătuirile sale cu opoziția a făcut declarații hotărâte despre votul universal, pe cari le va repeta și în Camera deputatilor, însemnează o izbândă a opoziției. Contele *Khuen* în repetite rânduri a fost somat să se declare despre această chestiune, fără să cedeze somatilor. Este, deci, un semn îmbucurător că reluarea tratativelor de împăcare este urmată nemijlocit de declarații despre votul universal.

În cercurile guvernamentale se afirmă că ministrul-președinte a rugat șefii opoziției să nu puie piedeci în calea votării

ca se confunda în sufletul lui cu urutul automobilelor de asupra punților, cu clopotele dela tramvay, cu șueratul sfâșietor al sirenelor de pe Sena. În anurgurile limpezi de Octombrie, el admira stând nemșecat pe Pont de Arts, cum soarele apunea departe, în dosul lui Saint-Cloud, împurpurind cerul și apa și proccetând în negru, pe discul său înroșit, silueta familiară a lui Petít Palais!

Așa trecu o lună, și încă una, și a treia. Pierre Sartet desina mult și încordat, se impritenise cu colegii săi de clasă, nu mai avea alte gânduri decât pictura, și nu vedea altceva decât statuetele albe de marmură din galeria de anticuri a școlii. Nu era zi acum, ca să nu intre în treacăt în Muzeul Luvrului, unde se opria dinaintea tablourilor lui Rembrandt, al căror clar-obscur părea și mai misterios în negura după amiezilor cețoase de iarnă. Într'o Joi seara însă, când se întoarse în umila lojă de consierjă, unde locuia cu părinții săi, îl găsi pe tatăl său bolnav în pat. Bătrînului strungar i-se agravase boala de ficat de care suferea. De data aceasta însă, criza îi fu lungă. Trecură zile și săptămâni, și totuși, ori de câte ori se întorcea dela școală, Pierre vedea acelaș chip galben și sbărcit, cu mustățile cărunte și stufoase, cu ochii tulburi și îndureați, privindu-l tăcut din mijlocul pernei, pe când maică-sa, spăla scările ori deslușea străinilor cari veneau în casă, etajul și ușa cutărui sau cutărui chiriș.

Așa se scuseră șase săptămâni. Cel dintâi vânt de primăvară adia ușor prin străzile Parisului, încălzind văzduhul și făcând să înungurească castanii de prim squaruri, în vreme ce în familia lui Sartet pânea se făcea mai scumpă și strâmtătoarea

creștea în fiecare zi. De atâta vreme bătrînul lucrător nu putuse merge la lucru! Și în fiecare seară când se întorcea Pierre dela școală, privirea tatălui se așintea tot cu mai multă tristețe asupra lui. Într'o zi îi spuse cu o ușoară tremurare a glasului și privindu-l țintă în ochi, că după masa aceea primise vizita meșterului strungar la care lucrase odinioară Pierre. Și meșterul îi exprimase părerea lui de rău că tinărul nu mai lucra la el, căci în todeauna fusese mulțumit cu dânsul. Pierre se îngălbeni dintr'odată la chip, buzele i-se strinseră ca pentru plâns și inima îi bătu așa de tare, încât fu nevoit să se sprijinească de un scaun ca să nu cadă. O desnădejde neagră i-se întinse în suflet. Și în fața privirii timide și rugătoare a tatălui său, îi venea să urle de deșperare. Căci înțelegea bine că va fi nevoit să părăsească școala de Belle-Arte, spre a lucra iar în strungărie până la însănătoșirea tatălui său. Își puse mapa de desen pe masă, ieși afară în stradă și se preumblă în neștire până la aprinsul lămpilor. Când se întoarse iar acasă era mai liniștit și îi mărturisii părintelui său că de mâne va intra iar la strungărie pentru o săptămână, două, până la însănătoșirea deplină a bătrînului lucrător. Ochii tatălui schinteiară de bucurie și el strinse mișcat mâna lui Pierre.

Astfel părăsi Pierre Școala de Belle-Arte, unde trăise clipe atât de fericite. Căci nici după o săptămână și nici după o lună, tatăl său nu se însănătoși. Și Pierre își petrecea zilele cu rindeau în mână, în mijlocul camarazilor de atelier de odinioară.

În prima zi, când se văzu iar înconjurat de șoanduri și de țindări de lemn în odaia întune-

necoasă unde lucra, în loc să se afle în galeria dela Belle-Arte față cu albele statui de piatră, îi venea să inebunească. Dar se liniști apoi și chiar își recăpătă veselie la gândul că starea aceea de lucruri nu va dura mult și că în curînd își va putea relua desenul mult iubit. Dar zilele treceau și tatăl său tot nu se făcea bine. Pierre plîngea acum noaptea, pe când cei din casă dormeau, și trebuia să-și astupe gura cu batista ca să nu isbunească în țipete desnădăjduite. Ce dor îi era de școală, de cheirile Senei, de colegii lui de clasă! Seara, răsfoia cu aceeaș iubire colecția-i de estampe rembrandtiane. Într'o Duminecă merse iar la Luvru și de acolo pe cheul Senei, în fața Școlii de Belle-Arte; dar era zi de sârbătoare și școala era închisă. În noaptea aceea, Pierre se tâvăli pe jos de durere!

Și vremea se scurgea ca un fluviu fără de sfârșit, mănând la vale zilele, ceasurile, clipele; ea pe tot atâtea unde trecătoare. Și fiecare clipă ce trecea adăuga o cărămidă mai mult inexorabilului zid ce se ridica în jurul lui Pierre, izolându-l tot mai mult în cercul îngust de unde nu mai putea ieși. Căci tatăl său murind, el fu nevoit să urmeze înainte cu strungăritul, singurul mijloc de trai. Și anii se scuseră, și vizitele lui la muzeu se făcură mai rare, apoi încetară de tot. Durerea i-se stinse și ea în sfârșit, după cele din urmă pălpăiri ale ambițiunei lui artistice. Colecția de estampe, zăcea acum în vre-un fund de cutăr. Și Pierre se însură cu o lucrătoare, avea prieteni lucrători, ducea o viață de lucrător... De când nu mai fusese pe cheul Senei, în fața Luvrului și a Școlii de Belle-Arte!

reformelor militare, a căror introducere este o necesitate inexorabilă. În schimb, guvernul va ține seama de cererile militare ale opoziției.

De un interes deosebit a fost consfăuirea contelui *Khuen* cu *Justh*. Consfăuirea aceasta a ținut două ore și obiectul discuțiilor a fost votul universal. Ce declarații a făcut contele *Khuen* nu se știe, fiindcă ambele părți păstrează asupra acestei consfăuiri o discreție explicabilă. Sunt, însă, multe indicii care confirmă presupunerea că ministrul-președinte s'a apropiat în chestia votului universal de punctul de vedere al opoziției justhiste.

Firește, toate aceste presupuneri sunt numai combinații mai mult sau mai puțin probabile. Hotărârile eventuale ce se vor lua în aceste consfăuiri trebui supuse, spre aprobare, conferențelor partidului, unde pot să treacă prin modificări însemnate sau să fie de-adreptul respinse. Dispoziția generală a spiritelor, atât în tabăra guvernamentală cât și în tabăra opoziționistă, e însă de așa, încât tratativele de acum au toate șansele să se sfârșiască cu o înțelegere deplină.

Dacă opoziția va ceda în ce privește obstrucția, o va face — cel puțin în ce privește partidul justhist — în schimbul promisiunilor ce le va face guvernul privitor la votul universal. Chestia aceasta este anume cheia situației.

În programul partidului național-român cererea votului universal ocupă loc de frunte.

Declarațiile viitoare ale ministrului-președinte vor trebui să cuprindă lămuriri și în ce privește *popoarele nemaghiare*. Se poate însă întâmpla ca contele *Khuen-Héderváry* să nu facă declarații și privitoare la noi, sau să facă declarații puțin proprii să ne risipească nedumeririle ce le-a trezit în noi felul cum guvernul amână mereu rezolvirea acestei chestiuni...

...Într-o după amiază de toamnă, strungarul Sartet se întâlnește cu alți doi lucrători strungari în strada Rivoli, pe trotuarul dinspre grădina Tuileries. Tot vorbind de chestiuni privitoare la meseria lor, cei trei oameni se scoborâră pe nesimțite în grădina, o străbătură, trecură de arcul dela Carousel și se opriră, tot vorbind, în fața Luvrului, dinaintea ușii ce duce la muzeu. Deodată, Pierre Sartet privi în jurul său, amuți bruse și căzu pe gânduri. Apoi propuse camarazilor săi să viziteze sălile de pictură și cei doi lucrători urcară treptele de piatră în urma lui.

Era într-o după amiază de Duminecă și muzeul Luvrului era plin de lume. Sub tălpile groase ale lui Pierre, parchetul cernit scârțâia. O atmosferă grea părea că se desfacea din tablourile animate de păreți: un miresmă vag de trebentină și de ceară se amesteca cu unde parfumate ce se degajau din rochiile femeiești. Sartet își întee pașii, urmat de cei doi lucrători, ce umblau cu greutate, alunecând în fiecare clipă pe scândurile cernite.

Murmure nedeslușite se înălțau spre tavan. Pierre deosebea în mersul său, ochii nemișcați ai

Și atunci!

Le va mai fi rămas, oare, deputaților noștri atâta fărîmă de energie ca să ia cuvântul și să ceară dela contele *Khuen-Héderváry* să declare pe ce principiu se va întemeia reforma electorală — în ce privește popoarele nemaghiare?

Fiindcă nouile consfăuiri nu vor putea duce la un rezultat definitiv în două-trei zile, în sânul partidelor s'a exprimat dorința ca ședințele Camerei să fie ajurnate pe vremea cât vor ține tratativele. Deocamdată, însă, în această privință nu s'a luat nici o hotărîre. Atât doar că *Luni* nu va avea loc ședință și numai *Poi* se va relua discuția reformelor militare.

În cercurile opoziționiste s'a discutat chiar și ideea unei ajurnări mai îndelungate, până la toamnă, dându-i-se guvernului timpul necesar de a termina până atunci proiectul de lege despre votul universal. La toamnă, când s'ar redeschide ședințele Camerei, deodată cu reînceperea discuției reformelor militare, guvernul ar putea să prezinte și proiectul votului universal, dând astfel opoziției garanția că îndată după votarea reformelor militare (care s'ar putea face în acest caz în timpul cel mai scurt) se va lua în discuție reforma electorală.

Audiența lui Hazai.

Ministrul apărării țării, *Hazai Samu*, a fost primit azi de Maj. Sa în audiență particulară. *Hazai* a raportat Maj. Sale despre rezultatul consfăuirilor de până acum ale ministrului-președinte.

După amiază, *Hazai* a avut o consfăuire cu ministrul canon de război.

În preajma păcii.

În cursul zilei de azi contele *Khuen-Héderváry* și-a continuat tratativele cu șefii opoziției. Azi a vizitat pe *Désy Zoltán*, *Holló Lajos* și contele *Böttvanyi Lajos*.

Măne, Duminecă, contele *Khuen* va merge la Viena pentru a raporta Maj. Sale despre rezultatele consfăuirii.

portretelor, ce-l fixau par'că. El străbătu salonul pătrat și intră în sala cea mare, în vreme ce pașii săi și acei ai tovarășilor săi răsunau mereu la urechi. Dar el nu se gândea la ei: vastele încăperi cu pereții lor încărecați de pânze, siluetele sumbre ale gardianilor staționând pe la uși, întreaga acea rumoare caracteristică a muzeelor, scormonea în sufletul său amintiri scumpe și îndepărtate. Și când trecu pe dinaintea ușii cu geamuri, prin care năvăleau valuri de lumină avu viziunea repede a cheiului Senei, cu punțile ei pline de oameni și de trăsuri, toată tineretea sa îndrăgostită de artă îi reveni în minte.

Cu inima bătând tare de mers și emoțiune, strungarul se opri în fața pânzelor lui Rembrandt. Cei doi lucrători se opriră și ei cu nepăsare și obosală. Dar în fața palidelor chipuri ale maestrului, Pierre Sartet simți în suflet exaltarea lui de altă dată; și pașii înăbușiți ai vizitatorilor, murmurul vag de glasuri îl întrețineau în iluzia îndepărtatei sale tinereti. El fu cuprins de vechiul său entuziasm. Și cu ochii strălucitori, cu fața înroșită, se întoarse spre camarazii săi și începu să

Consfăuirile se vor continua și în cursul săptămânii viitoare. În consecință, camera deputaților se va întruni numai Miercuri, în ședință formală.

Scrisori din Lipsca.

După alegerile parlamentare. — O pildă vrednică de imitat. — Spionaj și spionaj.

Lipsca, 1 Februarie.

Rezultatul alegerilor din Germania a fost publicat deja în „Tribuna”. Dintre partidele politice numai cel social-democrat se poate mândri cu învingere. Numărul mandatelor socialiste e de două ori așa de mare ca în rîndul trecut, adică acum au 110 mandate, iar în trecut au avut numai 53. Biruința aceasta strălucită nu e a se atribui exclusiv organizației lor. Nemulțumirea generală ce domnește între meseriași și comercianții mici precum și între funcționarii mai mici, au avut un rol însemnat la alegerile actuale. Mulți alegători, cari nu numai că nu sunt socialiști, ci din contră naționaliști infocați, au votat de astădată cu candidatul socialist, numai ca să-și arate nemulțumirea față de stările actuale. Numărul așa de mare al deputaților socialiști, a făcut mult sînge rău în cercurile conducătoare. Nu atât pentru creșterea lor politică, ci din motivul, că socialiștii din Germania, întâi, sunt cei mai revoluționari sau mai bine zis cei mai fantastici dintre toți socialiștii din lume (cu excepția sindicalistilor din Franța); a doua, socialiștii germani au făcut întotdeauna o politică negativă. E destul dacă amintesc, că au fost încontra asigurării lucrătorilor pentru caz de bătrînețe, invaliditate, nenorocire etc. Asigurarea aceasta a lucrătorilor prinde anume anual oribila sumă de două miliarde de mărci. Conducătorii socialiștilor au promis să-și schimbe tactica și să facă o politică pozitivă. Parlamentul german dispune cu toate acestea de o covârșitoare majoritate naționalistă (270 deputați.)

În săptămâna trecută am luat parte la o întrunire despre care aflu de bine să scriu următoarele: Pe aici e obiceiul ca fiecare comunitate bisericască să țină mai multe întruniri așa numite „Familien-Abend”. La aceste întruniri se țin conferințe cu subiect religios și literar se cultivă muzica vocală și instrumentală etc. Întrunirea de care amintesc are o însemnătate deosebită, deoarece întreg programul a fost executat numai de către familia preotului respectiv, (care în trecut făcuse, e foarte cult și e totodată docent la Universi-

le deslușească frumusețile pânzelor lui Rembrandt, precum și să le vorbească de proiectele pe cari le hrănise odată.

Deodată amuți. În sticla ce ocrotea tabloul, el văzu oglindindu-se propriul său chip, mustățile-i aproape cărunte, fața-i arsă de soare, ochii lui tulburi, sbârciturile din jurul tâmplilor. El se întoarse brusc și cu gura încă deschisă de vorba începută, văzu pe cei doi lucrători stînd cu săpcele date pe ceafă, cu privirea nepăsătoare, cu mâinile în buzunarul pantalonilor lor de catifea. Unul tocmai căsca, celălalt se uita vag prin sală. Și Sartet avu deodată viziunea strungăriei unde lucra, și apoi, a locuinței lui de lucrător în care nevasta și fetele lui, deja mari, îl așteptau în fața supei fumegânde... Vizitatorii începuseră să părăsescă muzeul. Ceasurile erau patru. La capătul salei, un gardian striga cu monotonie, consacrată frază: „On ferme!”

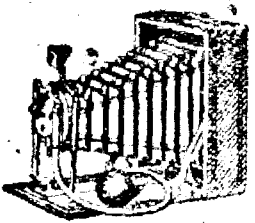
Cei trei lucrători ieșiră în mijlocul mulțimei. Pierre, cu mâinile la spate, cu capul aplecat pe piept, mergea cu pași înceti și măsurăți. El privea neîncetat la jacheta neagră a unei doamne ce

Cumpărare ocazională de puști de vînat!

Lancaster, cu cheie 16 fl., Greener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl., Puști americane, țevă cu aruncarea patroanelor folosite 12 fl., Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl., *Drilling*, *Browning* de 16 calib., Krupp ejector, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles-Drilling, Springer și Klerner, *revolvere*, *pistoale* se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vînat: **RADO**, Budapest, IV. r., Egyetem-tér 5.

* Articole de sport, binocle, Zeiss, Görz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

tate). Fratele preotului a ținut conferința, d-na preoteasă a cântat la pian, 8 fete la vioară și cello, băețul asemenea la vioară și preotul la harmoniu. Au executat 3 puncte singurateci, iar al 4-lea (Lirghetto aus der II Symphonie de L. v. Beethoven) a fost executat de „orchestra întregă”. Iți era mai mare dragul să vezi întreaga familie pe scenă cântând! Frumos exemplu într'adevăr! Când cineva vrea să lucreze pentru binele și înaintarea societății în chipul acesta, merită cel mai profund respect. Mă gândeam pe drum spre casă: oare la noi nu s'ar putea face așa ceva? De putut s'ar putea, le lipsește însă multora iubirea și zelul necesar. Nu ajunge, ca cineva să și împlinească datoria. Ce i-o impune oficial. Aceasta e prea puțin. Fiecare are un teren destul de vast, ca să lucreze pentru neam și biserică. Nu trebuie să lăsăm toate în sarcina „Asociațiunii”. Despărțimintele „Asociațiunii” sunt așa de mari, încât comitetul abia dacă are posibilitatea să țină câte o conferință prin centrele mai mari, până când sătulețele rămân urtate, ori cel mult dacă au ocazie să audă o conferință la 5 ani odată. Altfel stă lucrul cu comitetele bisericesti.

Ele sunt mai mici, conducătorii lor firești sunt în continuă atingere cu poporul. Il cunoaște deci mai bine și poate mai curînd să-i vorbească la înțeles și la inimă. Dacă fiecare preot ar prelua numai 3 subiecte de conferințe pe an, iar învățătorul asemenea 3 ar fi de ajuns. Băeții preotului și ai învățătorului ar putea să reciteze poezii (în primul rînd din Goga), s'ar putea citi din operele scriitorilor noștri și dacă este ocr în sat, s'ar putea și ceva cânta. Șase conferințe pe an sunt însă numai la început de ajuns. După ce s'a trecut peste greutățile începutului, se pot schimba conferințarii din satele învecinate. Fiecare sat are cel puțin 3 sate ca vecine. Dacă conferințarii din aceste 3 sate s'ar schimba reciproc, ar fi posibil ca poporul să asculte în 24 Duminici câte o conferință. Eu cred, că lucrul acesta nu ar fi așa de greu. Rog pe dnii preoți și învățători, cari vor ceti aceste știri să pună în aplicare modesta mea propunere. Sper, că se vor afla cel puțin 4 preoți și tot atîția învățători, cari să mă înțeleagă și cu puteri unite să se pună pe lucru. Ajunge o singură încercare, ca să se dovedească cât de mult se poate

se afla în fața lui, și pe oare, inconștient se siloa să n'o piardă din vedere. Atîtea gîndea în acele clipe: capul i-se golise par'că de ori ce alte gînduri.

Afară soarele blînd de toamnă scînteia pe un cer palid și curat pe care se destrămau nori albi și ușori. Văzduhul era călduț, un stol de rîndunele urma în sbor repede cursul Senei. Pe sub castanii cu frunzele rase, lumea pășea încetșor, moleșită parcă de acel lînced după prînz de toamnă. Pierre Sartet strîns ca în vîs mîna celor doi lucrători, apoi, cu coatele pe parapetul de piatră al fluviului, el îi privea îndepărtându-se în perspectiva lui Pont des Artes. Ei mergeau clătînându-se greoi cu șapele date pe ceafă, cu mîinile în buzunarul pantalonilor lor de catifea neagră. Și Pierre Sartet își zise că el însuși era acum întocmai așa!

Un vînt ușor, ca acela care mîngăiașe odinioară buclele blonde ale elevului dela Belle-Arte, adia ușor dealungul cheiurilor. Strungarul se așeză pe o bancă, cu capul răzimat pe mîna, cu cotul pe genunchi. O diră luminoasă de soare, aurea fața genă cizelată a Luvrului. Pierre privi îndelungat palatul regesc, ca nimit de a-l regăsi mereu acelaș, după atîta vreme după atîtea schimbări! Un gînd dureros i-se desluși deodată în creier, gîndul că acum toate s'au sfîrșit că nimic, nimic n'ar mai fi în stare să reducă ce a fost de mult, că nimic, nimic nu-și mai poate schimba soarta, că băiatul cu buclele blonde de odinioară murise, da murise, el Pierre Sartet! O clipă fantoma iluziilor lui din tinerețe îl privi tristă și îndurerată, apoi desluși vedenia blondului Pierre, așa cum trecea voios pe sub același castani, cu pălăria-i de pîslă moale, cu cutia de culori bătându-i șoldurile în mersu-i voios. După aceea totul dispăru. Și strungarul Sartet își duse mîna la ochi, căci de mai multe minute plîngea fără să-și dea seama, lacrimi groase și multe se scurgeau pe fața lui arsă de soare.

Ce mai era acum, decât un biet strungar aproape bătrîn! Și se întorcea trist dela muzeul Luvrului pesub castanii înșirați dealungul Senei, cu capul aplecat pe piept, cu mersul obosit și greoi...

face pe calos aceasta. Ori poate sunt prea optimist?

Fiind vorba despre intrunirea amintită, amintesc cum a încercat preotul respectiv să facă mai intuitiv deosebirea dintre oameni, cari trăsec în întunec, departe de biserică și între cei din lumină. Intocmai ca el, înu ocr și eu scuze, fiind exemplul cam „prozaic”: „O turmă de oi e mînată împreună cu una de porci pe acelaș drum. În drumul lor însă trebuie să treacă peste o moșieră. Închipuiți-vă — iubiții mei — cât de nefericite se simțese bietele oi în moșieră, în vreme ce porcii se simt minunat de bine”. În treacă fie zis, aceste se cam potrivese cu stările de prin Ardeal.

În timpul din urmă au fost în Germania 3 mari procese pentru spionaj. În unul din aceste a fost și un ofițer de rezervă ungur V. Cerno de loc din Oradea-mare condamnat la 3 ani temniță ordinară, fiindcă a spionat în favorul Rusiei. Ceilalți au spionat în favorul Engliterei și Franței.

„Tribuna” a publicat știrea despre fuga căpitanului Lux din închisoare. Fapta aceasta însă nu trebuie privită ca o faptă eroică. Lux nu a fost condamnat la închisoare ordinară, ci la fortăreață, fiindcă a fost ofițer și a spionat în favorul patriei sale, nu pentru câștig ca ungurul. Fortăreața e la fel cu închisoarea de stat din Ungaria. Nu este deci adevărat, că ar fi fost legat cu lanțuri etc. Din contră avea mare libertate. Dacă promit prizonierii pe cuvînt de onoare, că se reîntorc, li-se permite să meargă în oraș și pot rămîne chiar câteva zile. Se vede deci, că căpitanul francez are altă noțiune despre onoare, ca cel german. Fuga lui este egală cu ruperea cuvîntului dat.

St. Of.

Despre agenții de asigurare.

De: Filoromânul.

I.

În articolele arătate în coloanele acestui ziar „Despre Banca Generală de Asigurare” am promis a reveni cu modestele mele păreri și convingeri și asupra agenților de asigurări, ca asupra unui lucru de mare însemnătate, pentru realizarea ideilor, teoriei contemplate prin înființarea și prin statutele și regulamentele societății.

Însemnătatea acestui lucru se derivă din două puncte de vedere și anume: 1. Din punct de vedere economic-național, e o necesitate pentru toate categoriile de intelectuali să fie în curent cu afacerile de asigurări și cu metoda de acvirare. Drept aceea am sulevat ideia, că agenții să se însărcineze: funcționarii tuturor băncilor românești, învățătorii, preoții etc. 2. Din punct de vedere economic-social e necesar, ca marele public românesc să se deprindă a-i prețui pe aceștia întocmai ca pe sîngineoasele albine, cari lucrează nu numai în interesul lor individual ci și pentru public. Chestia fiind dar de caracter general, rog on. public, ca observările mele să le primească ca pe niște indignități binevoitoare, căutînd să clarific chestia cât se poate de bine și la înțeles.

Clarificînd noțiunile, în parte vom putea determina chemarea acestora în economia publică și le vom putea asigura însemnătatea și autoritatea — învățînd a cunoaște și prețui valoarea adevăraților agenți. În genere, numele acestora — și chiar funcția lor — e cam puțin considerată de public. Și în deosebi publicul românesc are păreri greșite despre agenți, îi ignorează și îi ține de oameni slabi, puțin cualificați, oameni de a doua mîna. De ce? Mă voi năzui să explic chestia și să îndrept opinia falșă.

Țin însă, să amintesc în paranteză, că la noi în Ungaria mai există clase comparabile cu a agenților și adevă: Clasa învățătorilor, a finanților, a honvezilor și după „unii” a gazetarilor. Cei dintâi — prin nobilele sentimente de ieziut și generositatea dlui Apponyi (sic!) s'au ridicat la un nivel mai înalt, se bucură de mai multă considerație; finanții încă, fiindcă d. Lukács le-a mai cinstit câte o stea la guler „ohne Titl, ohne Mitl”. Honvezii... adevărat că chipul și pantalonii roșii au dispărut, prin urmare nu-s în legătură cu pătlăgelele roșii, totuș se zice, că „honvedul nu-i cătană!”, stau încă rîu sârmanii, până vor căpăta și ei tunuri, atunci... atunci sigur nu vor mai

fugi de — bivoli. Pentru clasa gazetarilor, las la bunăvoința și apreciată părere a dlui Hărălamb Călămar, să se pronunțe.

Și acum să ne ocupăm mai pe larg despre agenți, fiind vorba de o clasă nouă a dv., care se ivește și va avea un însemnat rol în viața publică, socială și economică a poporului român.

Ce însemnează agent (reprezentant, voiajeur, makler, courtier, sensal, broker, ügynök; üzletszerző etc.)? Voi determina noțiunea aceasta prin circumscripție. O persoană, e societate oare-care voințe a vinde, a cumpăra ceva, are a tranșa o acție, a efectui o afacere și nu poate: nu are timp, sau nu e capabilă a o face ea însăși. În cazul acesta va autoriza un individ priceput, care va rezolva chestia în numele ei. Acest individ priceput e agentul. E incontestabil deci, că trebuie să pretindem dela agent o mulțime de calități. Un agent trebuie să priceapă și cunoască chestia, — să fie capabil a o rezolva cu succes, în timp hotărît. Ca să priceapă și rezolve chestia cu succes mulțumitor va trebui, să fie om cult, de caracter, istet și moral, simpatic sînginecios, cu insistență și să reziste multor greutăți și obstacole. Cel ce posedă toate aceste însușiri și calități, merită tot respectul nostru și nu suntem în drept a-l disconsidera, a-l lua peste picior. Nici noi, ca oameni independenți nu suntem altceva decît agenții persoanei și intereselor noastre proprii. Noi nu cumpărăm, nu vindem, nu facem afaceri de tot soiul? De ce dar am fi mai buni, decât aceia, pe cari îi însărcinăm și autorizăm cu afacerile noastre, dacă noi nu putem, n'avem timp, ori nu suntem capabili de a le rezolvi? Agenții au existat poate în toate timpurile, decînd oamenii trăiesc în societăți. Au fost și sunt și buni și răi, — întocmai ca toți oamenii, — dar că în zilele noastre avem de a face cu agenți culti, e un adevăr indiscutabil și deoarece vremurile s'au schimbat, viața modernă le-a asigurat deja în societate locul corespunzător, de unde pot lega și deslega diferite afaceri economice și comerciale, nu le mai putem închide așa ușor ușa. — A fi agent, însemnează a fi artist, căci artă e misiunea agentului cu însușirile și calitățile mai sus amintite. Iar a te ocupa cu această artă, de vrei, să exiști, nu-i ușor. Pentru cei ce nu cred aceasta, recomand să faci o probă de 2—3 luni ca agenți în cea mai conveniabilă ramură a gustului și priceperii lor, — și se vor convinge. Că arta aceasta e rentabilă din punct de vedere material individual, m'aș putea referi la multe cazuri. Amintesc însă unul singur. Firma L. P. N. din București a avut un agent călător cu salariu fix de 12.000 lei, 20 lei diurnă, plus spese de călătorie. Că ce folos, desfacere și venit a adus acesta firmei sale e superflu să mai amintesc, deoarece suma salariului său vorbește în deajuns... Dar ca să nu mă considerați și pe mine de vre-un agent al agenților prin luările mele, voi trece la clasificarea acestora. Sunt agenți, cari vînd-cumpără-tranșează afaceri, la cari clientul imediat e în posesiunea marfei, sau a banilor. Așa dar e o afacere cu rezultate momentane. Și metoda economic-comercială din timpul mai nou de a se da marfă, bani etc. pe rate, pe așteptare în schimbul unei scrisori (cambiu), le ușurează munca agenților acestora în proporții mari.

A doua categorie a agenților este a agenților de asigurări și a celor, cari se ocupă cu vânzarea de lozuri și scrisori de valoare. Ce e deosebirea? Clientul în cazul acesta nu primește nici marfă, nici bani în schimbul unui cambiu, ci dincontră dînsul trebuie să dea bani (taxa de premiu) contra unei scrisori (polițe) care numai peste ani de zile se va transforma în valori, adevă când va fi scadentă. (Afară de cea de viață, la celelalte asigurări transformarea poliței în valoare e numai problematică.) Cari sunt deci greutățile în ocupațiunea de a doua categorie? Cu oameni intelectuali, cari pricep raționamentul, rentabilitatea chestiei, e mai ușor. Zic: mai ușor, căci și aici sunt greutăți de invins, pe cari numai o minte ageră, prin explicare dexteră, prin talent de capacitate poate ajunge la rezultat favorabil. Mulți vor fi și între intelectuali dv., cari cam în glumă, cam în serios (știindu-și nevoile) răspund: „Bine, fac asigurare dar să capăt banii înainte!” Unui agent istet îi e destul să-l prindă la vorbă, în decursul căreia încetul cu încetul, rînd pe rînd își scoate armele de capacitate.

Scrisori din București.

Revizuirea legii pentru dobrogeni. — Tipuri odioase, — „Secăturile entuziaste”. — Modele în Ardeal.

București, 18 Ianuarie.

În urma îndreptățitei mișcări a dobrogenilor, cărora li s'a răpit un drept ce li-l dădea legea, guvernul a hotărât să revie asupra listelor celor respinși de comisile, cari numai o datorie patriotică n'au știut, sau n'au voit să-și îndeplinească. În discursul său d. Vlădescu — Olt, fost vreme îndelungată administrator financiar în Dobrogea, și deci în măsură de a cunoaște elementele cele mai folositoare pentru viața statului român, a arătat că majoritatea celor respinși dela drepturile politice o formează tocmai aceste elemente.

Nu va contesta nimeni meritul mocanilor transilvăneni pentru romanizarea acestei provincii, care, la reincorporarea ei la România, era într-o stare deplorabilă. Era un teren aproape sălbatec, unde trebuiau eforturi uriașe pentru a face ceva. Tocmai de aceea, la început, locuitorii României libere nu se stabileau bucuroși în Dobrogea, deși fusese recâștigată cu jertfa sângelui lor.

Au venit însă transilvănenii cu turmele lor. Despre acești oameni, cârtitorii de meserie au spus și spun încă și astăzi că s'au îmbogățit în Dobrogea. Afirmățiune absolut inexactă. Socotind valoarea averei, constatătoare din vite, cu care au trecut ei aici din Basarabia, ceea ce posedă acum în pământ, nu reprezintă nici pe departe echivalentul averii cu care au venit. Ba s'ar putea cita cazuri dureroase, în cari oameni cu dare de mână au pierdut aici averi întregi, turme frumoase, cari au pierit, neputându-se acclimatiza.

Și onorata comisie tocmai de acești oameni a găsit cu cale să nu ție seama. Altă categorie de oameni folositori statului, și cari pot servi drept pildă de gospodari harnici, sunt coloniștii germani, cari au populat o seamă de comune, cari astăzi întrec în bunăstare și înflorire orice alte comune din țara întreagă.

D. Marghiloman a declarat, în ședința trecută a Camerei că va aduce un nou proiect de lege, prin care se vor repara toate greșelile comise cu, sau fără voia domnilor același cari au alcătuit tembele comisiei și cari, în județul Constanța s'au arătat ori ce numai Români buni nu.

Doză vorbe ale dlui Iorga, rostite cu ocazia rechizitorului făcut transfugilor și tuturor celor cari își schimbă ideile la intervale, au făcut ca ziarele și revistele să se ocupe de această categorie de oameni. „Secăturile entuziaste”.

Sunt acei indivizi cari la un moment dat fac pe devotații unei idei sau unui principiu. Fac gălăgie, discută și argumentează în favorul acelei idei. După gest și vorbă și s'ar părea că tipul este gata să facă jertfe enorme pentru triumful ideii, pentru care pledează. Ziarele vorbesc despre el, ca despre un fanatic. Secătura entuziastă înfruntă la un moment dat chiar și loviturile nemiloase din partea adversarilor. Face pe martirul.

Nu trece multă vreme însă, și-l vezi dezertând de sub steagul sub care se înrolase. Din aderent fanatic devine încetul cu încetul dușman convins al ideilor pentru cari a luptat odinioară. Schimbarea aceasta în sufletul lui s'a făcut, firește, grație perspectivelor ce i-se deschid în altă parte. Indivizi de această natură sunt mulți. În toate ramurile vieții publice, în politică și în literatură. Secăturile entuziaste găsești în tot locul. De câte ori vezi un individ făcând gălăgie mare, bătându-și pieptul în numele unei idei, jurându-se că-i gata să moară, să știi că ai de a face cu secătura entuziastă.

Un standard nou se ridică. Secătura entuziastă se îmbulzește în jurul lui. De îndată ce vede însă că nu-i rost de pricopseală, de îndată ce vede că, departe de a i-se oferi favoruri, i-se mai cer și jertfe, secătura entuziastă dispore. Unde s'a ascuns? Deocamdată nu știe. Dar de bună seamă ai să-l vezi răsărind în vre-o tabără adversară, făcând acolo pe devotatul.

Cum păcatele sunt inerente neamului întreg, este firesc ca nici la noi în Ardeal să nu lipsească secătura entuziastă. O privire cât de repede peste cele petrecute în ultimii doi ani ne-o dovedesc aceasta. Dezertorii cei mulți de sub steagul național. Secătura entuziastă, a făcut pe naționalistul valah, spre a atrage atenția guvernului ungur asupra sa. A urmat apoi târgul și secătura entuziastă a dispărut de pe arena luptelor noastre.

S'a inaugurat palatul unui ziar. A fost o ocazie de a se releva. Secătura entuziastă și-a făcut apariția. A vorbit cu patos, știind că discursul i-se va publica. A vorbit cu foc, a ridicat în slavă pe cei ce ridicaseră palatul. Nimenea nu-i bănuia lipsa de sinceritate. Abia, când a început să injure pe cei preamăriți, s'a văzut că avem a face cu secătura entuziastă.

Goga! A, Goga, poetul pătimirii noastre. Poate ne va dedica o odă. Să-l laudăm. E drept că nu ne prea batem capul să pricepem ce scrie el. Dar ori cum... Și secătura entuziastă îi citează versurile, îl dă drept pildă de entuziasm. Ceea ce nu-l va împiedeca mai târziu să-l facă pe Goga trădător de neam.

Se impune o luptă îndârjită în contra acestor simptome bolnăvicioase. Căci e dureros să vedem cum

Dintr'aceștia neamul nostru
Își alege astăzi solii,
Oameni vrednici ca să șadă
În zidirea sfintei Golii,
În cămăși cu mâneci large
Și pe capete seufie!...

§ Corespondent.

Dela Români din America.

Ne cuprinde o oare care mulțumire sufletească, când vedem că de ici de colo ne vin vești frumoase despre mișcările poporului doritor de a se organiza. Binefacerile organizației sunt lucruri pipăite, și când vedem că soarta în legătură cu trebuințele vremurilor de față, ne-a isgonit pe pământ străin, nu avem motive ca să plângem și să stăm locului cu mâinile în sin așteptând niște timpuri mai binecuvântate, ei ori în ce colț de lume am fi, să nu ne pierdem curajul ci să arătăm că suntem un popor cu viață și nu merit să se stingă, cum s'au stins altele, căci viața unui popor se manifestează în organizarea lui.

Doamne ce ar fi dacă în patria noastră veche, acolo unde avem drepturi istorice de moșteni, am fi lăsați liberi să ne organizăm barem pe jumătate ca aici în America?

Ce folos de toată gălăgia care se face cu naționalismul nostru, cu tradițiile din moși strămoși, cu virtuțile unui Traian care cu legioanele lui a nimicit pe viteazul popor al dacilor, ca să ne pună stăpâni pe plaiurile lor, când pe cuprinsul acelor locuri pline de amintiri istorice pentru noi, nu e suferit tricolorul care simbolizează neamul nostru?

Ce suferință pentru copilul al cărei mamă a ajuns să slujească intereselor altuia, întocmai precum națiunea românească mama de odinioară a ajuns să fie sub ascultarea unui neam străin de neamul, legea și tradițiile noastre?

Ajunși aici în America, unde nime nu se pune în calea noastră să ucidă în noi aspirațiunile na-

ționale, să ne gândim cu toții la toate acestea. Să ne punem pe muncă și să ne manifestăm voința noastră de a trăi. Nu e vorbă că ne-am și manifestat-o pe cât ne-au ajuns puterile și cunoștințele noastre, căci ar fi păcat să nu recunoaștem un adevăr care e intrupat în fapt. Societățile românești sunt o dovadă pipăită, că trăim românește.

Acum ne sosesc știri din Wattertown, N. Y., de unde fratele Constantin Jeican, ne scrie că s'a înființat o societate cu numele „Năsaudeana” și a cerut dela uniune informațiuni pentru Charter. Are să fie deci una din societățile tinere ale Uniunii.

Fratele Anton Marian din Madison III., ne scrie că în Louisville, Ky., e o societate înființată deja în 1909, dar care vegetează din cauza că membrii ezită a se înscrie, din motivul că nu e în Uniune.

Uniunea în timpul din urmă mai cu seamă e factorul cel mai principal în existența societăților și având în vedere acest lucru se vor lua măsuri ca și societatea din Louisville, Ky., să se înscrie, ca să ajungă o societate puternică, fiind acolo un număr frumos de Români.

În câteva centre din diferite state, încă se fac unele mișcări în direcțiunea de a se organiza.

Povestiri de femei.

COSTUMUL NAȚIONAL ÎN BAL.

Joi va avea loc la Arad al treilea bal costumizat de Reuniunea Femeilor. Cu porțiuni naționale românești.

E încă vie impresia admirabilului pitoresc al balului de acum doi ani, unul din cele mai frumoase baluri românești, ale Aradului. E adevărat că ideea fusese cam îndrăzneată și majoritatea femeilor în primul moment curios izbite de hotărîrea cu care se impusese costumul național, ca toaletă de rigoare pentru bal, era nici mai mult nici mai puțin dispusă a renunța mai curînd la bal decât la toaletele de seară.

Farmecul nouității a răzbit însă printre toate contra argumentelor ce luptau împotriva „ideii baroce” de a se fi impus costumul național într'un bal. Și cu o zi înainte, nu era femeie care tot si-lind încă să facă haz de întreagă nostimada opinioanelor, cojoacelor și tuturilor zorzoanelor țărănești, cari poșteau să se refete pe luciul parchetelor sub candelabre, — să nu găsească cu toate acestea că lucrul nu o să fie tocmai urît, ba în originalitatea lui s'ar putea să fie chiar frumos.

Și n'as vrea să ating simțul rafinat al cochetăriei și eleganței vre-uneia, dar nici nu cred că exagerez dacă susțin că nici odată n'au fost nu toatele mai frumoase și mai pline de farmec ca în seara aceea.

O părțică din credința aceasta prinsă așa în fugă pe lângă oglindă, se pare că a contribuit mult la ușurința și împăcarea cu care discutau femeile în ajunul celui de al doilea bal, acum un an când alegând între costumele de lăluș și pădurească, opiniile și cojoacele nu mai apăraseră așa de sălbatoc și totuși așa de îndrăznețe.

Culorile pline de viață, strălucirea fluturilor, firului de argint și aur, albeața borangieurilor și acel nu știu ce îndrăzneț în cochetăria firească a poeziei țărance române, nu se putea să nu trezească în adâncul simțului nostru estetic, conștiința unui gust care nu dă greș.

Un gust sănătos, — s'ar mai putea adăoga.

Pentru că ne învăța întru câtva să prindem dragoste pentru economie într'un punct în care puține femei se hotărăsc să fie cruțătoare. În puține centre românești, unde se obișnuiesc balurile pretențioase, s'a realizat economii așa considerabile ca aceea ce le-a impus balurile românești,

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimito francat.

Cronică din Paris.

Din sălbăticiile proprietarilor parizieni. — O comoră într-o pușcă. — Naționalismul în Franța. — Mica corespondență. — Arderea unor manuscrise rare.

Paris 31 Ianuarie.

costumate dela Arad în acești doi ani din urmă. Dacă am face socoteala exactă a participantelor și contul rochiilor de bal ce le obișnuiesc, toalete cari azi în termen mediu, de abia de se pot face minimum cu o sută douăzeci, o sută cincizeci de coroane, — am rămâne surprinse de enorma sumă ce ne rămâne în buzunar.

Cu zece fiorini chiria unui costum frumos, ai economisit mai bine de o sută de coroane, și te scutești și de o supărare mai puțin. Accia de ați contempla ruina toaletei, a cărei fatale frumuseți nu trăiește mai mult decât aceea a unei flori.

E adevărat că și un costum național, dacă-ți faci, te poate ridica până la o sută de fiorini, dar un astfel de costum durează ani de zile și sunt atât de dese ocaziile sărbătorești în care portul românesc s'a ridicat la valoarea oricărei haine pompoase, cât profit îți aduce astfel. Apoi dăm în febul acesta un concurs prețios și o mână de ajutor ateliorilor de țesătorii și țărancilor noastre, pe care nici o clipă nu trebuie să uităm a le încuraja. Comorile industriei acesteia de casă a femeilor noastre dela sate ar trebui să ne învățăm să le păzim mai cu sfințenie, ar trebui să ne stee mai mult la inimă pentru că intră în ordine de înalt interes cultural, alături de alte opere naționale.

Firește că între aceste e foarte greu de răzbit, că ne trebuie mai întâi convingerea și alipirea pentru frumusețile „comorilor” acestora, după cum le întărează și străunii și tocmai pentru accia trebuie să ne învățăm a le iubi.

Balurile și toate petrecerile unde costumul național se va impune de rigoare, sunt lecții încopătoare. Acestea cer însă stăruință și mici renunțări.

Uite bună oară acum, acest al treilea bal costum delat Arad, cât de fără emoțiuni e așteptat. Emoțiunile acelea delicioase, plăcerile subtile ce mângăie sufletele tuturor femeilor cari vor „să facă toaletă”. Să se împodobească și să strălucească. Bietul nostru costum ce e, acciaș fotă, iia, briul, cosițele lăsatte în voia lor, un șir, două de mărgelile și câteva flori la ureche. Ce pot toate acestea pe lângă aparatele rafinate ale toaletelor moderne, ce pot biet sărăcuțele acestea de straie pe lângă mășările și dantelele ce animează și avântă vanitățile femeii.

Dar ce sunt slăbiciunile acestea cari toate, trec fără de urmă, pe lângă perseverența, tăria micilor resemnări, cu cari putem realiza un gând bun. O idee frumoasă și sănătoasă.

Să mergem liniștite și de data aceasta, așa simplu și păstoratele gătite. Inchiziți-vă o noapte de vis, când fantezia frământată în poripețile întâmplătoare a unui basm, v'ar face din împărătese, păstorite și v'ar pune în suflete toată poezia unei lumi cu frumuseți nebănuite în care lumile cu cirdul bobocilor de aur, văile cu izvoare, poienele cu flori și feții frumoși din codrii, v'ar grăi despre bucuriile unei vieți pe care în temnița coliviilor voastre aurite, în viața strimță și împovărată a trainului boieresc, o disprețuiați și din care vă treziți cu părerea de rău că a fost numai un vis.

Sultânica.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curînd ca să nu fim siliți a le sista excedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „Tribunei”.

Nu e vorba în toată Franța decât de scăderea populației, iar sociologii noștri deplâng în accente de adâncă mâhnire drumul larg pe care l'a eroit teoria maltusianistă în mentalitatea franțuzească. V'am vorbit cândva și de o ligă ce s'a constituit cu scopul de a acorda ajutor și protecție părinților cu familie numeroasă și cu mijloace restrinse. Toate's bune în teorie, dar când vine la practică, lucrurile iau o altă întorsătură. Este la Paris un obicei urît, ca proprietarii să nu primească în imobilele lor, căsniciile cu mulți copii. Multe rele, cu adevărat revoltătoare, au rezultat din acest fapt. Acum doi ani mi-aduc aminte că o biată căsnicie de lucrători, a fost silită să sălășluiască timp de opt zile sub o punte a Senoi, din pricină că proprietarii acestor nefericiți îi goniră din casă sub pretextul că au șapte copii și nici un alt proprietar nu voia să le închirieze o locuință. Noroc că era vara, de au putut oamenii să doarmă noaptea sub puntea fluviului, în plin Paris, împreună cu copiii lor. Alaltăieri a avut loc un caz analog; dar cum suntem în miezul iernei lucrurile puteau lua o întorsătură mai tragică, pentru biata familie de izgoniți, tot lucrători și ei. Dar ilustrul d. Cochon (!) a veghiat. Trebuie să știți că acest d. Cochon este președintele sindicatului chirișilor și el e astăzi fără îndoială omul cel mai popular al Parisului. D. Cochon și-a pus în gând, cu multă dreptate, să curme multe din sălbăticiile proprietarilor parizieni. Or, familia izgonită în chestiune a făcut apel la d. Cochon care, nici una nici două, a făcut un alt apel tuturor tâmplarilor și dulgherilor cu voce bună și sindicatului său, ca să eludească în câteva ceasuri o casă de scînduri pentru nefericita căsnicie, și ghiciți unde? în plina grădină Tuilerios. Zis și făcut. Dar poliția veghia și agenții au împiedecat execuția. Acesta era și scopul d. Cochon să facă zărvă mare pentru a atrage luarea aminte a autorităților, cari au fost silitte să împună proprietarului barbar de a reprimi familia izgonită, cecace s'a și întâmplat.

...Mai zilele trecute, un parizian amator de arme vechi și pitorești a intrat în prăvălia unui antievar, de unde a tîrguit o pușcă arăbască de toată frumusețea și datînd de prin veacul al cincisprezecelea. Negustorul și clientul s'au învoit asupra prețului, clientul a plătit pușca și a dat să plece. Dar cu mâna pe clanta ușei s'a oprit, ca să verifice arma, nu cumva o fi încălecată. A băgat vergeaua pe țevă și oțelul a întălnit o hârtie, pe care parizianul a tras-o afară. Dar mare i-a fost emoția — și a anticvarului n'a fost mai mică — când din țevă puștei a început să curgă o sumedenie de pietre scumpe, de toată strălucirea. Eran diamante, perle, topazuri, rubine, smaragde ce scîpărau ca niște flăcări multicolore. Atunci, amîndoi oamenii s'au repezit asupra neașteptatei comori și între ei avu loc o ceartă aprigă. Mușteriu susținea că pietrele sunt ale lui deoarece le găsisse în pușca devenită proprietatea sa; negustorul striga că i-a vîndut numai o pușcă, dar nu și perle și rubine. Rezultatul a fost că tezaurul se află acum depus la comisariat, în așteptarea unui proces, care va fi desigur un proces a la Solomon. Dar nu asta m'a impresionat în cazul nostru, ci mă duc cu mintea în trecut și caut să reconstituesc în imaginație trăsăturile anonimului proprietar al Comorei, al aceluși fiu al deșertului care de multe sute de ani va fi încetat din viață! Căci pergamentul care astăzi țevă puștei poartă pe el inscripții arăbești și s'a constatat că dăinuiește de prin veacul al cincisprezecelea, cecace dovedește că de atunci pușca n'a mai servit și că tot atunci s'au introdus pietrele nestimate în cilin-

drul de oțel. Ce poveste, pătată de ce sânge, străbătută de ce aventuri orientale vor fi avînd scripitoarele petre? Poveste de iubire, de ambițiune, de crime — cine mi-ar putea-o descoperi vreodată?

...Ce curioasă întâmplare! Pe cînd în Germania, socialismul crește din pricina nemulțumirii pe care o stîrnește în poporul german o stare de lucruri quasi-feudală, în Franța, dimpotrivă, naționalismul câștigă tot mai mult teren. Ce fa-cire! Căci cei cari au cunoscut viața franceză din ultimii ani, numai accia își pot da seama de atmosfera înăbușitoare, de spleenul care rodea sufletul acestei națiuni, spleen născut din lipsa unui ideal obștesc, și care s'a manifestat până și în viața artistică și literară din ultimul timp... Astăzi însă, lucrurile s'au schimbat; și schimbarea aceasta îmbucurătoare este vizibilă, ea este palpabilă. Un scriitor francez făcea mai deunăzi reflecția glumeată că de cînd cu reînnoirea naționalismului în Franța, Francezii și-au regăsit parcă și o parte din legendara lor politeță pe care începuseră s'o cam neglijeze. Eu unul sunt de părere că e mult adevăr în această glumă; căci ce este naționalismul unui popor dacă nu cultivarea virtuților lui tradiționale și înălțurarea elementelor cari ar putea împiedeca înflorirea acestor virtuți?... Ascultînd de glasul teoreticianilor internaționalismului sau umanitarismului, cum voiti să-i numiți, Francezii au mers cînt-va pe un drum greșit. Astăzi ei și-au revenit din rătăcire. Și de ce să ne întristeze această experiență a lor, care a fost pornită de fapt din generozitatea acestui neam vesnic însetat de adevăr și dreptate? Să ne bucare, din potrivă; ea este o garanție a viitoare statornicii a spiritului naționalist în Franța.

...De câte ori mi-arunc ochii pe mica corespondență a marilor cotidiene pariziane, îmi aduc aminte de admirabila năvelă a lui Maupassant în care descrie ravagiile pe cari le-a deslănțuit în imaginația unei tinere provinciale, coborrea misterioaselor cuvinte de amor. În adevăr, câte idile, câte drame, câte tragedii nu se vor fi ascunzînd în dosul laconicelor și enigmatelor fraze și inițiale din această categorie a micelor **anunturi**. Cîte adultere! Cîte crime, da, crime, nu disimulează de multe ori cuvintele acelea de o aparență inofensivă. Și cu ce ușurință se ascund toate aceste cazuri, uncori cu adevărat fantastice, în haosul vieții pariziene. Sunt sigur că imaginația fantastică a unui Pouson du Terrail sau a unui Eugène Sue, își găsea cea mai bună substanță în coborrea micelor corespondențe.

— Măiestrul Anatol France trebuie să fie măhnit. Intr-o după amiază de astă toamnă, într-o Miercuri, zi în care îi primea pe prietenii și pe discipolii săi, am avut și eu fericirea să stau pe un scaun în biblioteca marelui scriitor. Venise vorba dacă nu mă înșol de manuscrisele din Epoca merovingeană. Anatol France care e poate cel mai strălucit bibliofil al Franței, discuta această chestiune cu fanneul și competența obliguită. La un moment, ne-a arătat câte-va pergamente merovingiene care sunt proprietatea sa și ne-a făcut atenți asupra delicioaselor „enluminures” cu cari erau împodobite. — „Dar, ne spune el, niște admirabile pergamente merovingiene am găzut eu acum vre-o cincisprezece ani într-o mănăstire trapistă din Saint-Laurent-les-Bains.” Și naieștarul, ne descriu cu o vervă și o grație rară, poziția acelei vechi mănăstiri și bogățiile de manuscrise ce le posedă... Ei bine, azi citesc într-o gazetă că mănăstirea dela Saint-Laurent-les-Bains fost distrusă de un incendiu și că toate manuscrisele în valoare de 200.000 franci ce le posedă, u fost consumate de flăcări. De accia îmi spun că Anatol France va fi măhnit de această veste, el care pentru a vedea un manuscris rar, ar fi în stare să străbată țări și mări. Și cu toate acestea, cine nu cunoaște groaza copilărească, pe care o are măiestrul pentru călătorii mai lungi?...

C. R. B.

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

Anarhia în Portugalia.

Atentat împotriva miniștrilor. — Starea de asediu. — Lupte pe străzi. — Arestări în masă.

Reacțiunea în Portugalia, asupra căreia am dat câteva mici informații în numărul trecut și ziarului nostru, ia proporții tot mai îngrozitoare, fără a putea însă periclita existența republicii, care pare, că și-a înfipt adânc rădăcinile în masele populației. Ideile republicane cultivate cu multă îndârjire de rasa latină din părțile vestice ale Europei ocupă teren tot mai larg și nu ne vom mira, dacă și în catolica Spanie fermentația revoluționară propagată de acești idei va izbucni în curând să înlăture sistemul de guvernare monarhic de astăzi.

Portugalia, prin actul de acum patru ani, data uciderei regelui său și a moștenitorului de tron și-a înjghebat pentru totdeauna — credem — forma sa republicană de guvernare. Dacă din când în când se ridică totuși glasuri de protestare sau se produc ostilități, aceste se datoresc nu atât lipsei de cult pentru noua formă, cât mai ales agitațiilor din afară a capetelor încoronate desmoștinate, pentru care aceștia nu crută nici mijloace, nici vieți omenești.

Propaganda monarhistă în micul stat dela marginea Oceanului Atlantic se datorește numai acestei agitații. Ideile monarhiste se stâng pe încetul și într-o epocă destul de apropiată pacea și liniștea internă își va întinde vălul său blajin asupra noii republicii.

Cauza dezordinii.

Încercări de a se vâri zizanii în ordinea administrației de stat a Portugaliei s'au făcut în diferite rânduri și sub diverse forme dela detronarea regelui Emanuel și alungarea curții regală și până astăzi.

Actuala criză a fost provocată de o puternică grevă a muncitorilor de fabrici, cari s'au datat la manifestații ostile guvernului, dând astfel prilej propagandei monarhiste să și ridice și ea capul ei de hidră. Față de aceste atacuri guvernul, trebuia să ia din vreme măsuri de represalii, mai cu seamă știind, că la spatele acestor dezordini se ascunde întăritarea exregelui Emanuel, care s'a aliat cu vărul său, principele Dom Miguel de Braganza cu prilejul întrevederii dela Dover din 30 Ianuarie a. e. pentru alimentarea mișcării monarhiste.

Starea de asediu.

Pericolul ce amenința liniștea internă a silit pe guvernul republican să recurgă la mijloacele cele mai extreme pentru siguranța statului. Starea de asediu a fost proclamată în toate centrele cuprinse de agitație. Dictatura militară, care nu crută, pare a fi distrus curajul manifestațiilor și liți să bată în retragere. S'au operat vre-o șase mii de arestări atât în Lisabona cât și în alte orașe din provincie mai ales în Coimbra unde ostilitățile ajunseseră să îmbrace forma unei adevărate revoluții și unde încercările între armată și răsculați au lăsat și de o parte și de alta zeci de victime.

Atentat împotriva miniștrilor.

Cu data de 2 Februarie se telegrafiază din Lisabona, că la palatul guvernamental a fost pusă o bombă de o mână revoluționară, cu gândul de a atenta la viața miniștrilor. Explozia însă a dat greș, căci și-a făcut efectul înainte de intrarea miniștrilor în consiliu. Au fost uciși totuși trei lucrători și mulți alți trecători au fost răniți grav.

Un alt atentat a cărui victimă era să cadă consulul republicii braziliene, s'a întâmplat în aceiași zi, în momentul când acesta părăsia palatul consulatului. Un individ a aruncat o bombă înaintea trăsorii, zdrobindu-i partea teleagă și culcând la pământ caii. Consulul a scăpat ca prin minime teafăr.

Dispozițiile camerei.

Camera deputaților a încuviințat în ședința sa dela 1 Februarie măsurile luate de guvern pentru restabilirea ordinii. A votat încredere guvernului și a primit cu unanimitate proiectul de lege pentru proclamarea stării de asediu.

În urmă se începuse discuția asupra proiectului referitor la arestările în masă și s'a hotărât

darea în judecata consiliului de război a delicvenților în grupuri de câte douăzeci și cinci de inși.

Lupte pe străzi. — Arestări.

Ultimele știri venite din Lisabona cu toată strietatea cenzurării telegramelor, — au sunt de loc liniștite. Măsurile guvernului au pus, ce e drept capăt tumultului în multe părți, n'au fost însă în stare să înfrice toate spiritele. În orașul Evora bătăile sângeroase sunt la ordinea zilei. La Setúla bombele bubuie mereu și în Coimbra fâlfâie steagul roșu al revoluționarilor, care atâta mulțimea de crime, omoruri și devastări.

Trupele armate lucrează cu înverșunare pentru restabilirea ordinii și izolarea răsvrațiților. Se fac arestări fără nici o milă. Pe vapoarele de război din Lisabona și în arsenale sunt internați peste șase mii de oameni, cari așteaptă deciziunile consiliului de război.

Moartea, deportarea și detențiile îndelungate vor fi dictate fără cruțare, în interesul păcii și al siguranței țării.

Cronică externă

Sitația în Balcani. „Times” din Londra se ocupă de situația în Balcani, pe care o descrie în culori negre. Vorbind despre rolul Austro-Ungariei, ziarul relevă zvonul ce circula în cercurile diplomatice din Belgrad relativ la încheierea unei alianțe între Austro-Ungaria și Muntenegru.

Agentii regelui Nichita și-au reînceput activitatea în Balcani. Din toate aceste se deduce la Belgrad că Serbia nu mai poate compta în sprinjalul Muntenegrului.

Regele Ferdinand al Bulgariei ar fi adoptat și el politica Austro-Ungariei, care totdeaceia în schimb activitatea bandelor bulgare în Macedonia.

*

Alianța între Suedia și Norvegia. În Suedia și Norvegia, cari s'au separat la 1905, s'a început acum o mișcare în vederea încheierii unei alianțe, al cărei scop e asigurarea independenței celor două state scandinave, în cazul unui război ce ar izbucni la nord.

În situațiunea lor actuală nici Suedia nici Norvegia n'ar putea rămânea neutră în cazul unui război germano-englez, deoarece politica Suediei gravitează spre Germania, pe când Norvegia este de partea Angliei.

Politicianii celor două state s'au convins în cele din urmă că această contradicție trebuie să înceteze.

Mișcarea pentru încheierea unei alianțe a fost începută de ministrul de externe norvegian Sigurd Ibsen fiul marelui scriitor. Politicianii ambelor state s'au declarat pentru alianță.

INFORMAȚII.

ARAD, 3 Februarie n. 1912

Balul costumat din Arad.

Pentru Balul de Joi al Reuniunii Femeilor Române se fac întinse pregătiri.

Precum suntem, din izvor autentic în formați, va lua parte și P. S. S. Episcopul Ioan I. Papp cu o mare suită.

Mai putem anunța participarea poetului Octavian Goga și a inginerului Vlaicu, marele nostru aviator.

De asemeni din România sunt așteptați oaspeți iubiți.

— Zidirea școlii de fete din Arad. Precum suntem informați lucrările pregătitoare pentru începerea zidirii școlii de fete înaintează cu pași cepezi. D. Nicolae Oncu, delegatul Reuniunii Femeilor Române a supus toate planurile zidirii P. S. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp și precum aflăm P. S. Sa, le-a aprobat.

În urmarea acestora, imediat ce va începe desprindăvarea, se va începe și zidirea pe locul vast și frumos de lângă aula episcopescă. Se speră că încă înainte de serbătorea Paștilor, va avea loc solemnitatea punerii petrii fundamentale.

— Serbătorea maestrului I. L. Caragiale. Din București ni-se scrie: În ziua de 30 Ianuarie c. ilustrul scriitor Caragiale implinind vârsta de 60 ani Comitetul Societății scriitorilor români a hotărât organizarea unor mari serbări în întreaga țară.

Un program special va anunța ordinea serbărilor.

Președintele societății d. Em. Gârleanu a telegrafiat maestrului, rugându-l să facă jertfa de a veni în acea zi în mijlocul scriitorilor cari vreau să-l sărbătorească.

— Profesorul Onciu — bolnav. Aflăm că d. Onciu, distinsul profesor dela Universitatea din București și membru al Academiei, se află bolnav în mod destul de serios.

Li dorim grabnică însănătoșare.

— Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan. „Autorizatul” s'a autorizat în numărul său din urmă să-i cânte Ateleu a destoinicului său organizator și abil frunțar Dr. Ioan Suciu de... (al pardon, era să-l fac din Voevozi ardeleni). A nemerit-o însă ca Irimie cu oistea în gard pentru că pe fiecare șir din cădelnițarea „Autorizatul” exală un fel de „hai sietir” tradițional, aplicat atât de des în primenirea — organizării sau mai bine zis desorganizării și destrăbălării sale. Stăplul sandramalei oficiale, acela, care a depus o muncă uriașă pentru alcătuirea gazetei de bălci, condusă cu multă dar urită rivnă și poftă de răsunare și prea puțină destoinicie și cunostință de oameni și lucruri de d. Goldis — s'a săturat de glorie și s'a retras la Borșineu în exil recreator și dulce. Mai bine frunțar mai din coadă, dar om cinstit, decât zeu și porc de căne.

Felicităm din suflet pe dl Suciu, pentru hotărârea luată și nu ne-am mira de loc, dacă ne-ar surprinde cu o nouă broșură despre confuzia magnificei sandramale spoite numai pe dinafară. Il felicităm, nu așa cum face „Românul” întinzându-i o mână și cu alta înbrincindul pe poarta Aradului, ci cu sinceritatea omului, care luptă pentru idei și nu pentru plăcinte, pentru educația societății în toate direcțiile, iar nu pentru câștigarea unei popularități ieftine și plină de mirosuri de putregai.

Exemplul dlui Suciu l-ar putea lua cu multă competență mulți meșteri ai vieții noastre publice (Allo, — Vârset! Aici Turda!) cărora le sade atât de bine în rolul lor de viței sugători la serparul românului. Și l-ar putea lua și alte margaritare (Auro tot va-se) care confundă poezia curată românească cu proza banală și cu mirosul îmbătător al rântășului.

Organizatorul a plecat. Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen! A qui la place? Golul trebuie umplut pentru că actualele ciofleacuri sunt numai niște Samurachi insipizi cari latră, fără să poată păzi cu încredere sandramaua.

Primenirea, cu care ne învinște zi de zi pare a fi ocupația de predilecție a autorizatulului. Și cu toată primenirea asta de forțe nouă tot e nelăut ca un baci.

— Greva dela „Pesti Napló” — terminată.

Cea dintâi grevă a gazetariilor s'a sfârșit cu o izbândă. După ce întreaga presă din capitală s'a declarat solidară cu cererile îndreptățite ale colegilor lor greviști, boicotând ziarul „P. Napló”, — în cele din urmă proprietarul ziarului a trebuit să cedeze, convingându-se că nu se poate face gazetă fără gazetari.

Toți geviștii și-au reocupat mesele redacționale, după ce lefurile le-au fost urcate cu câte 15 proc. și au primit garanție că nici unul dintre greviști nu va putea fi demisionat în cursul unui an.

— Cununii. Dșoara Iustina Filipan și d. Dr. Petru Meș, avocat, își anunță cununia care va avea loc Luni, în 5 Februarie st. n. 1912 la orele 10 a. m. în biserica gr.-or. din Bistrița.

Felicitările noastre.

— Dșoara Irina Theorean din Mădăras și d. Gavril Nuț, învățător, își anunță cununia ce va avea loc la 4 Februarie n. în biserica gr. or. română din Mădăras.

Felicitările noastre.

— Un nou mijloc de întrebuințare a serului 606. Din Paris se anunță: Profesorul Bachelet făcând de mai mult timp experiențe pe baze științifice în chimia organică, a reușit să descopere o nouă modalitate de a întrebuința serul 606 al profesorului Ehrlich, adică nu prin injecții, ci prin introducerea serului direct din stomac în sângele bolnavului.

Bachelet ocupându-se cu această problemă a reușit să se transforme acest ser astfel ca acidele gastrice să nu aibă asupra lui nici o influență și luat în stomac să nu-și piardă efectul.

Profesorul Bachelet a reușit să facă o nouă combinație din serul 606 numindu-l Sigmarsal, astfel că serul „divoid diamido-arseno bensol” al lui Ehrlich adsorbit în stomac va intra direct în sângele bolnavului.

Dacă descoperirea lui Bachelet va reuși, aceasta înseamnă un colosal progres în seroforanie.

— **Confiscarea bunurilor Ex-Sultanului.** După cum se știe, ex-sultanul Abdul Hamid avea depuse, în momentul abdicării sale, 15 milioane de lire turcești, la diferite bănci germane.

Guvernul jun-ture a pretins eliberarea acestor bani pentru statul turcesc și după ce obținut semnătura ex-sultanului în acest scop, băncile germane îi și eliberară banii.

Acum de curând guvernul turcesc află că fostul sultan mai are depusă, la o bancă din Lyon o sumă de 80.000 livre turcești.

Guvernul turcesc vroia să ridice și acești bani cu iscălitura fostului sultan; totuși banca lyonează refuză eliberarea lor, cu motivarea că semnătura unui prizonier nu e valabilă și sultanul e prizonier în villa Allatini.

Guvernul turcesc a început acum tratative diplomatice cu ministerul de externe francez cu privire la această afacere.

— **Societatea „Carmen Sylva” din Graz.** Tinerii români dela școlile superioare din Graz și Leoben însuflețiți de idealele sfinte ale culturii și vieții curat românești, conștienți de lipsa unei societăți social-literare și conștienți de însemnătatea aceluia, au reînființat vechea societate academică „Carmen Sylva” — care în urma grelelor împrejurări de câțiva ani nu a mai funcționat — constituindu-și comitetul în modul următor:

Președinte: Cornel Tarnavski s. tech.; Secretar: Liviu Câmpeanu st. med.; Casier: Emilian Giurgiu st. med.; Bibliotecar: Iosif V. Butean st. med.

Graz, la 28 Ianuarie 1912. Pentru comitet: Liviu Câmpeanu h. t. secretar, Cornel Tarnavski h. t. președinte.

— **Spionajul englez în Germania.** Tribunalul imperial din Leipzig se va ocupa în curând cu unul dintre cele mai interesante procese de spionaj. Este vorba de avocatul englez Bertrand Steward, în vârstă de 40 ani, proprietarul uneia dintre cele mai mari cancelarii de advocatură din Londra. Steward a sosit în Germania pe la sfârșitul lunii Iulie a vizitat aproape toate orașele situate pe coasta de nord a Germaniei, sub pretextul finanțării unei invenții. Călătoriile lui Steward desțepnaseră bănuiala că dânsul spionează coastele Germaniei, fiind trimis cu instrucțiuni precise din partea unei puteri, care pe atunci avea cel mai mare interes de a se informa asupra apărării și fortificațiilor acelor coaste.

Acheta a stabilit că Steward și-a câștigat meritele prin introducerea automobilelor și aeroplanelor în armata engleză.

În momentul oportun poliția germană a confiscat bagajele lui Steward la Gestemunde și atunci s'a constatat că dânsul este într'adevăr spion englez. S'a găsit anume planurile tuturor fortificațiilor maritime de pe coastele de nord ale Germaniei, cât și o mulțime de scrisori cifrate, pe cari Steward le primise din partea autorităților militare engleze.

— **Trei pescari inecați în Marea Neagră.** Din Vălcov (localitate rusească de pe malul mării Negre), vine știrea că oinci pescari ruși plecând la pescuit cu barca pe mare, după o oră au fost apucați de furtună.

Barca răsturnându-se, trei dintre pescari, anume Emilian Luchianov, Carpo Parfenov și Darie Vasilevici, cătuși trei din saul Grumanița s'au înecat.

Ceilalți doi pescari s'au luptat trei ore până au eșit la mal.

Cadavrele celor înecați n'au fost încă găsite.

† **Ioan Cențu**, paroh gr.-or. român în Siria, membru al tuturor societăților noastre culturale, a repauzat la 2 Februarie n., în vârstă de 56 de ani. Odihnească în pace!

— **Nansen despre descoperitorii Americii.** Fritjof Nansen a vorbit la Societatea geografică din Viena, despre descoperirea Americii, făcută de Danezi și Norvegieni înainte de Columb. Aceștia au descoperit de asemenea Islanda, Groenlanda, Scoția, Irlanda și insulele Faroe.

El dovedește de pe documente că în veacul al VI-lea după Hr. au plecat expediții de wikingi din Danemarca peste Marea Nordului până în regatul Francilor și în Britania de miază zi. Spre sfârșitul veacului al IX-lea s'a descoperit Groenlanda și coasta Americii. Amintirile s'au păstrat în scrieri din veacul al XII-lea, al XIII-lea și al XIV-lea, cari fac parte din literatura norvegiană și irlandeză.

Istorisirea despre Winland, țeara unde vița de vie și grâul cresc necultivate de oameni, unde zăpada nu cade nici odată este roman clădit pe fapte adevărate, dar țeara e zugrăvită ca un fel de rai.

Așadar călătoria lui Leif Eirikson, fiul lui Eirik cel roș, descoperitorul Groenlandei e roman; dar Danezii și Norvegienii au cunoscut America de miazănoapte încă înainte de începutul veacului al IX-lea, pe vremea regelui Alfred cel Mare al Angliei.

— **Cum luptă arabii?** Locotenentul Montagu, ofițer din armata engleză, înrolat ca voluntar în armata turcească din Tripolitania, a avut o întrevedere cu un corespondent din Londra, unde s'a dus să și îngrijească sănătatea.

Între alte lucruri interesante, el a spus:

„Nici o armată n'a izbutit până acum să învingă puștii și italienii sunt, poate cei mai puțin în măsură să reușească într-o întreprindere așa de uriasă.”

„Au primit lecții strasnice; dar dacă le-ar veni în gând să se aventureze în interiorul țării, ar fi făcuți bucăți. Sunt cu totul incredințat de acest lucru căci i-am văzut la luptă și mi-am dat seama de ce sunt în stare.”

Povestind una din luptele la cari au luat parte, a spus că arabii, după o oră de luptă crâncenă, văzând că italienii se trag încet-încet, îl rugă prin interpretul lor ca să-i conducă la un asalt.

Socotind că momentul e potrivit, locotenentul Montagu le spuse să fie gata.

Pregătirile lor n'au ținut mult. Iși aruncară burmurile de pe cap, unii și puștile, și apucând care sabia, care pumnalul, așteptau semnalul.

Între ei era și un urias, care ținea o sabie de pe vremea cruciadelor, aproape cât dânsul de mare.

La semnalul dat, arabii porniră, scoțând strigătele lor obicinuite de război, sprinteni ca niște iepuri. În două minute, arabii erau în mijlocul italienilor, dintre cari cei mai mulți reușiseră să se retragă și nici nu se mai vedeau.

Lăsară însă pe teren 23 de morți, printre cari un ofițer, căruia uriașul pomenit îi despicasă capul și-i tăiasă un braț cu faimoasa lui spadă.

Trupele regulate turcești și ceilalți combatanți arabi, cari se menținuseră în pozițiunile lor, căpitanul Husin, ucideau fără milă pe italienii cari, în fuga lor desordonată se încercară să scape pe drumul cel mare.

Lucrul cel mai extraordinar pe care l-a remarcat locotenentul Montagu în ziua acestei lupte, este că arabii de abea țineau seamă de rănilor lor, pe cari le îngrijeau amestecând năsip cu un fel de ulei. Cu pasta asta improvizată, ei astupau rănilor, fără să se oprească din luptă.

Arabul se înebunește după luptă, e un dușman teribil și se va bate fără răgaz până ce nu va mai rămâne decât unul în picioare.

În ce privește pe Turcii cari sunt în Tripolitania, ei reprezintă tipul soldatului în înțelesul cel mai curat și cel mai înalt, de o bravură și de o rezistență extraordinară.

— **Un torpilor scufundat.** Din Londra vine știrea, că cu prilejul unor manevre parțiale pe mare în apropiere de portul Portsmouth s'a înecat torpilorul A—III împreună cu tot echipajul, compus din 4 ofițeri de marină și 12 matrozi.

Iată ce s'a spune despre acesta nenorocire: În decursul eserțiului submarinul A—III s'a lovit de fundul vasului derâsboi Hasard, pricinuinându-și avarii, în urma cărora A—III s'a scufundat. Hasard care nu avea unelte de salvare a înștiințat prin mijlocirea telegrafiei fără fir căpitania portului Portsmouth cerând ajutor. S'a și trimis crucișătorul Liverpool care însă a ajuns prea târziu.

— **O farsă artistică.** Elevii Academiei de arte frumoase din Paris s'au dedat la o grumă artistică:

Travestiți în chinezi și indieni, ei porniră într-o procesiune solemnă pe bulevarde având în mână geomantane de voaj. Circulația fu întreruptă. O mulțime enormă se adună să privească cortegiul.

În cele din urmă poliția fu nevoită să intervie, conducând Caravana la poliție. Ciudații procesioniști fură însă puși în libertate cu condiția de a pleca unul câte unul și nu în grup pentru a nu da loc la noi aglomerații pe strade.

x **La expoziția internațională de construcții de fier și mașini din Budapesta a făcut mare senzație în toate cercurile de specialitate, motorul de olei brut „Robar”, expus de fabrica de motoare Landler Odón Budapesta, VI. Lovag u. 2. Acționarea regulată și simplitatea fără păreche a acestui motor a atras atențiunea tuturor vizitatorilor și astfel cu drept cuvânt putem afirma, că dintre toate motoarele cu olei acesta e cel mai preferabil.**

La această expoziție a fost distins cu medalia din partea statului, ceea ce întărește afirmația noastră despre calitățile nediscutabile ale motorului.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului).** Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x **Gustav Tétray — Oradea-mare, str. Băkoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.**

x **Adolf Nadler, fabrică de orologioare pentru turnuri, Budapesta VIII. str. Prater 2. O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați livrează cele mai perfecte orologioare pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru orologioare livrate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.**

x **Azi dăbia se mai află câte o familie, care poate trăi fără nici un instrument muzical. Muzica dă voie bună, vioiciune celor ce o ascultă. Doar nu se pot închipui muzică bună fără instrument de asemenea bu. S'au dovedit de cele mai bune instrumente, având în plăcut și construcție fină instrumentele muzicale de la fabrica Mogyorossy Gyula Budapesta VIII Băkoczi-ut 71, despre cari vorbește mai pe larg anunțul publicat în numărul de azi al ziarului.**

ECONOMIE.

Adunarea generală a institutului de credit și economii „Timișana” din Timișoara.

Timișoara, 3 Februar.

Institutul „Timișana”, care din an în an face progrese tot mai mari, spre a deveni un puternic factor al vieții noastre economice din Banatul-Timișan, și-a ținut în 31 Ianuarie adunarea generală. Mulțimea acționarilor prezenți, a dovedit, marele interes al acționarilor față de institutul. Cîrste și mulțămită trebuie să aducem conducătorilor „Timișanei” și îndeosebi directorului executiv, dlui Romul Cărăbașiu, care cu cunoscuta-i pricepere a ridicat institutul la rangul prim, recunoscut de toată lumea financiară de unul dintre cele mai solide institute ale noastre, iar pe piața Timișoarei și-a eluptat poziție de frunte cu rol conducător.

La adunare au luat parte domnii: Petru Ionașiu, Romulus Cărăbașiu, Dr. Aurel Cosma, Ioan Pepa, Dr. George Adam, Dr. Cornel Crăciunescu, Dimitrie Buibaș, George Breban, Dr. Traian Șincai, Vișentie Petrovici, Dr. Ioan Damian, Dr. Iuliu Coste, Constantin Diminescu, Simion Faur, Ioan Bandu, Constantin Pepa,

Dr. Valer Mezin, Constantin Țăran, Alexandru Popescu, Dr. Nestor Oprean, Trăian Lungu, Nicolae Groza, Moise Dobosan, Dr. Lucian Georgevici, Constantin Jurma, Petru Olariu, Ioan Lințu, Pavel Fumor, Vasile Terebenți, Nicolae Giulan și Iulius Seiman.

Despre decursul adunării primim următorul raport:

Președintele adunării d. Petru Ionașiu, scuzând întâi absența președintelui institutului a d. Anton Mocsonyi de Foen, constată prezența a 32 de acționari, cu 2033 acții și 514 voturi. Numeste de notari pe funcționarii Liviu Magdu și Ioan Popa iar de bărbați de încredere pe d. Dr. Iuliu Coste și Dr. Valer Mezin și ordonează cetearea raportului direcțiunii și a comitetului de reviziune după cum urmează:

Anul al 27-lea din viața institutului nostru putem zice, că a fost destul de satisfăcător și dacă situațiunea financiară mai ales în al II-lea semestru a fost nefavorabilă.

Toate pozițiile din bilanț au crescut esențial și așa cu plăcere putem să constatăm, că activul institutului în anul ultim a crescut cu suma considerabilă de peste 2 1/2 milioane coroane.

În anul expirat, institutul nostru a suferit o pierdere ireparabilă prin moartea membrului său, președintele direcțiunii și mult regretatului maior în pensiuie Ioan Theodorovici, care după o boală scurtă a reposat în domnul.

Față de decedatul, direcțiunea și-a manifestat în mod convenit sentimentele de pietate, depunând pe sicriul decedatului o cunună în numele institutului. Credem, că se cuvine ca și On. adunare generală să deie expresiune condolenței sale prin ridicare.

Din cauza acestei întâmplări, direcțiunea pe baza §-lui 24 din statutele societății a întregit locul vacant în direcțiunea institutului, — până la adunarea generală — prin domnul Dr. George Adam avocat în Timișoara.

Renunțând de bună voie dl. Alexandru Crăciunescu fost membru în direcțiune dela postul său; direcțiunea tot pe baza §-lui mai sus amintit a împlinit locul vacant tot până la adunarea generală, prin domnul Dr. Cornel Crăciunescu avocat în Timișoara.

Domnul Alexandru Crăciunescu a servit interesele institutului ca membru în direcțiune dela înființarea acestuia, și când facem cu plăcere aceasta constatare, propunem ca On. adunare generală să și deie expresiune prin mulțămită protocolară pentru bunele servicii prestate de domnul Alexandru Crăciunescu.

Pe temeiul vechimei expiră și mandatul membru-

lui din direcțiune Petru Ionașiu; On. adunare generală va avea să îndeplinească în direcțiune 3 locuri vacante și anume a defunctului Ioan Theodorovici pe restul perioadului până la anul 1914, a domnului Alexandru Crăciunescu până la anul 1916, iar a domnului Petru Ionașiu pe un period întreg de 6 ani.

Luând institutul nostru în timpul din urmă o dezvoltare mai mare, direcțiunea se simte îndemnată a propune On. adunări generale urcarea capitalului social cu suma de 800.000.— K. la 2 milioane coroane, având drept acționarii vechi a opta pentru fiecare 3 acții vechi câte două acții noi cu prețul de 230 coroane; acțiunile neoptate pe baza dreptului de opțiune să se împartă iarăși între acționarii vechi, cu prețul de 250 coroane, iar acțiunile rămase peste tot neoptate să se poată vinde și neacționariilor însă numai cu prețul de 300 coroane per bucată.

Din prețul acțiilor din emisiunea nouă suma peste 200 coroane cade în favorul fondului general de rezervă.

În urma urcării capitalului social și în urma sporirii filialelor noastre, înmulțându-se agendele comitetului de reviziune, direcțiunea face propunerea, că On. adunare generală să decidă sporirea numărului membrilor comitetului de reviziune dela 4 la 5 și totodată să îndeplinească postul creat din nou.

Urcările esențiale față de anul 1910 au fost: la activul institutului cor. 2 1/2 milioane; la escont de cambii cor. 1.332.369.51; la împrumut hipotecar cor. 858.353.43; la depuneri cor. 546.214.01, iar revirimentul anual a trecut peste suma de 135 milioane.

După toate acestea și în perfectă înțelegere cu comitetul de reviziune, — continuă raportul — Vă propunem și rugăm să primiți următoarea distribuie a profitului curat din anul 1911:

Din profitul de . . . . . Cor. 200.102.08
după detragerea profitului transpus de . . . . . Cor. 5.510.07
Cor. 193.588.06

I. Se dau 5% dividendă acționarilor după acțiunile solvite cu 31/XII 1910
Cor. 55.900.—
Cor. 138.598.—

II. Se imparte:
1. 15% fondului general de rezerva . . . . . Cor. 20.789.70
2. 8% tantiemă direcțiunii . . . . . Cor. 11.087.89
3. 3% tantiemă directorului executiv . . . . . Cor. 4.157.96
4. 3% tantiemă comitetului de reviziune . . . . . Cor. 4.157.96
5. 4% tantiemă funcționarilor . . . . . Cor. 5.543.95 Cor. 45.737.56
Iar restul de . . . . . Cor. 92.861.10
cătră care adăugăm profitul transpus de . . . . . Cor. 5.514.07
Cor. 98.375.17

III. Se imparte:
1. 3% supradividendă . . . . . Cor. 33.594.
2. Supradotarea fondului de rezervă . . . . . Cor. 29.910.20

3. Fondului special de rezervă . . . . . Cor. 5.000.—
4. Fondului de pensiuie . . . . . Cor. 15.000.—
5. Pentru scopuri filantropice la dispozițiunea direcțiunii . . . . . Cor. 4.000.—
6. Funcționarilor Măra drept de tantiemă . . . . . Cor. 3.693.17 Cor. 90.497.87
IV. Se transpune în contul venitului 1912 . . . . . Cor. 7.877.89
Dotarea fondurilor face . . . . . Cor. 70.000.—

Intreg raportul s'a luat cu satisfacție la cunoștință.

În urma expozeului dlui director Cărbășiu adunarea hotărăște urcarea capitalului de 1,200,000 cor. la 2,000,000 prin care emisiune, institutul va dispune de un capital propriu de 2,700,000 cor.

Purcezându-se la alegeri în direcțiune se aleg dnii: Petru Ionașiu, Dr. George Adam, Dr. Cornel Crăciunescu, iar în comitetul de reviziune d. Dr. Valer Mezin.

Institutul financiar „Luncana”, din Marghita (com. Bihor) al cărui bilanț îl publicăm în acest număr al nostru primește depozite spre fructificare, plătiind 5 și 5 jum. proc. interese. Pentru fondurile bisericesti și culturale dă 6 proc.

BIBLIOGRAFII.

Au apărut și se află de vânzare la „Librăria Tribuna”:
Din

celebrul roman al contelui Leo Tolstoi a apărut „RĂȘBOIU ȘI PACE”
volumul II.

Prețul 1 coroană 20 fil.
Prețul volumului I este 1 cor. 50 fil. Ambele volume se găsesc de vânzare la „Librăria Tribuna”.
Volumul III va apărea în curind.

„Insemnările unui trecător”
crâmpie din sbuciumările dela noi
de Octavian Goga.

Prețul 3 Cor. în România Lei 3.50 plus 30 fil. porto, recomandat 60 fil.

Leon Tolstoi.

210

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

El privi pe Kutuzow și suita acestuia pentru a-și controla propriile lui impresiuni. Cu totuși contemplanu și acelaș sentiment câmpul de bătăie. El recunoscu pe toate chipurile acea căldură latentă a sentimentului ce-i fusese relevat de conversația pe care o avusese cu prințul Andrei.

— Du-te, amicul meu, Domnul fie cu tine! rostea boemai Kutuzow, adresându-se unui general, dar fără a-și deslipi privirea de pe câmpul de luptă.

Generalul trecu prin fața lui Pierre și încălecă pe calul ținut de un cazac al său.

— Și eu voi pleca, gândi Pierre.

El se apropie de servitorul său care ținea caii, întrebă care din ei era mai liniștit, se urcă pe șea, și, înfășcând coama calului, strânse pânțelele dobitocului între călcăie. Apoi, simțind că ochelarii îi lunecau de pe nas și că nu-i putea opri fiindcă avea nările prinse, el plecă în urma generalului, provocând zâmbetele statului major, care-l privea de sus de pe colină.

XXXI.

Scoborindu-se de pe deal, generalul o luă deodată spre stânga, iar Pierre, perzându-l din vedere, sări în rândurile infanteriștilor. El se sili să se degajeze din acea mulțime, dar pretutindeni întâlni soldați cu acelaș

chip îngrijat, și absorbiți de o preocupatie vădită și evident foarte importantă.

Cu toții se uitau nemulțămiiți la acel domn gras cu pălăria albă pe cap și al cărui cal stănjenea. Domnul se știe de ce, mișcările lor.

— Cine dracu te-aduce aci? îi strigă un soldat.

Un altul îi izbi calul cu baioneta, iar Pierre indoit pe șea și stăpânindu-și cu greutate dobitocul excitat, reuși în sfârșit să iasă din mulțime.

El întâlni pe neașteptate pe aghiotantul generalului Revski, care-l cunoștea și care-l sfătui să-l urmeze la bateria generalului său.

Bateria aceasta fusese supranumită de francezi „marea redută”, „reduta fatală”, „reduta centrală”. Căci pe locul acela oamenii căzură cu zecile de mii, iar francezii îl considerau ca punctul culminant al pozițiunii. Reduta aceasta se compunea dintr'o ridicătură, în ale cărei trei părți se săpaseră șanțuri, și zecce tunuri fuseseră așezate în deschizături. De alte două părți ale ridicăturii, în aliniare, erau alte tunuri cari trăgeau și ele fără încetare. Puțin mai îndărăt erau masele infanteriei.

Urcându-se pe ridicătură, Pierre nu-și putu închipui că locul acela înarmat cu câteva tunuri era punctul principal al bătăliei. Din potrivă, el credea că locul acela era cel mai neînsemnat din toate, fiindcă se găsea el acolo.

El se așază pe marginea șanțului care inconjura bateria și cu un suris de o veselie inconștientă, privi la cele ce aveau loc împrejurul său.

În vreme ce un fel de indispoziție, stăpâna infanteria care forma rezerva, pe baterie, unde un mic număr de oameni erau izolați de restul armatei printr'un șanț, se simțea o animație generală, animația unui stup.

Sosirea lui Pierre în țivil și cu pălăria albă, îi levi

mai întâi în mod neplăcut pe toți acești oameni, dar când se convinseseră că străinul acela cu pălăria albă nu stănjenea pe nimeni, ci că ședea liniștit la locul său pe marginea șanțului dându-se politicoș la o parte ca să-l lase pe soldați să treacă și plimbându-se prin mijlocul ghiulelelor ca pe bulevard, sentimentele rele pe cari le provocase se schimbă numai decât într'o simpatie voioasă. Soldații îl primiră numai decât pe Pierre în familia lor îl supranumiră „boerul nostru” și începură să-și bată joc de el cu bunătațe.

O ghiulela ridică și împroșcă țărâna la doi pași de Pierre care, stergându-și vestmintele, privi în jurul său zâmbind.

— Nu pricep, boerule, oare nu ți-e frică? îi zise un soldat mărunț, spătos și roscovan arătându-și dinții săi cei albi.

— Dar ție, ți-e frică? întrebă Pierre.

— Firește! Ghiuleaua nu iartă pe nimeni; sârutei lui îți smulge măruntaiele; cum se poate să nu'mi frateamă?

— La locuri! strigă soldaților cu asprime un ofițer, nu departe de Pierre.

Ofițerul acela tânăr era de sigur pentru prima oară în serviciu, căci se adresa superiorilor și inferiorilor săi cu o exactitate scrupuloasă.

Pe la ceasurile zece, vre-o două zeci de oameni erau deja morți sau răniți, două tunuri stricate iar obuzurile și gloanțele venind de departe, cădeau mai des. Dar oamenii par'că nici nu băgau de seamă; din toate părțile se auziau glume și risete.

(Va urma.)

Calendare pe anul 1912

Calendare de lux (block) pentru masă și părete cor. 1.—, 1.50, 2.— și 3.50 + 20 fil. porto, recomandat 45 fil.

»Calendarul Minervei« pe anul 1912. Prețul 1.25 Cor., 45 fileri porto recomandat

Calendarul Poporului (Sibiu) a 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului (Sibiu) 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendarul Poporului Român a 40 fil. + 10 fil. porto.

„Calendarul Național” editat de „Foaia interesantă” din Orăștie. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto. Conține numeroase ilustrații actuale.

„Calendarul Ligei Culturale” pe 1912. Prețul 75 bani plus 10 fil. porto.

„Calendarul Lumea Ilustrată” a 1.50 + 20 fil. porto. recom. 45 fil.

„Din țări străine”

scrierile inedite alui Dr. Iuliu T. Mera. Prețul 2 Cor., în România Lei 3.50 plus 20 fil. porto, recomandat 50 fil.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare „Pomelnicul viilor și morților” legat în pânză, aurit cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

A apărut:

Inșiră-te mărgărite... de Victor Eftimiu, poem care s'a reprezentat pe scena teatrului Național din București cu mare succes. Un volum 2 cor.

Delavranca: Liniște, Trubadurul, Stăpânia odată. Prețul 2 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

Mariu Theodorian Carada: „Revizuirea Constituției”. București, 1911.

A. Manzoni: Logodnicii. — Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

G. Rotică: Poezii. Ed. a II-a. Prețul 2 cor. plus 10 fil. porto.

— Cine vrea să câștige frumoase cusături românești să cumpere lozuri de ale loteriei organizate de Reuniunea femeilor din Arad.

Prețul unui loz 1 cor., comanda să se adreseze la „Librăria Tribuna”, adăugându-se și portul postal.

Ultima noutate literară:

„La Mesa Galicului”

Nuvele și schițe
de

Caton Theodorian

Un elegant volum de 180 pagini, cuprinzând 14 nuvele și schițe alese ale distinsului novelist. Prețul volumului 1 cor. 50 bani + 20 bani porto. De vânzare la „Librăria Tribuna”.

Tipuri sociale. Intrigantul. Arivistul politic. Parazitul politic. Nihilistul intelectual. Arivistul literar. Funcționarul arivist. 4 cor. 1.50, ed. de lux cor. 2.50 + 10 fil. porto.

E. Lovinescu: Scenete și Fantazii. — Editura revistei „Flacăra”. — Prețul 1 cor. 25 fil. + 10 fil. porto.

A apărut în editura librăriei C. Sfetea: Teatru de familie (12 piese) de Th. D. Speranția și se află de vânzare la principalele librării din București și provincie. Prețul 2 lei.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare pe anul 1912: De toate și din toate pentru popor sau Cartea Neamului cuprinzând: Date istorice. Tradițiunile. Credințele și datinele poporului român, — aranjate lunar. Literatură și Calendar. Intocmit și mult adăugat de E. Elefterescu 4 cor. + 20 fileri porto, recomandat 45 fileri.

„Biblioteca Teatrală”.

- Soare cu ploaie, comedie într'un act de I. Vulcan . . . . . —40
- Idil la țară, com. în 1 act, localiz. de M. Baiulescu, după Jun și Flerx . . . . . —40
- Biletul de tramvai, com. în 1 act, de Gr. Măruțeanu . . . . . —50
- Un om buclucăș, comedie într'un act, local, de M. Baiulescu, după M. Michael și Labiche . . . . . —40
- Trei doctori, com. în 1 act, localiz. din limba germ. de Virginia A. Vlaicu. . . . . —40
- Pălăria ceasornicarului, com. în 1 act, de Mdm. Emile Girardin, loc. de A. G. N. . . . . —50
- Unde dai și unde creapă, com. în 2 acte de Alex. Cosmar, loc. de I. Popescu. . . . . —50
- Pentru ochii lumii, com. în 2 acte de Labiche, localizată de Gil. . . . . —50
- Ruga dela Chiseteu, com. pop. în 1 act cu cântece și joc de Iosif Vulcan . . . . . —40
- Vacanții com. orig. în 1 act de M. Baiulescu . . . . . —40
- Dragostea cu toane, pastorală în 1 act și în versuri de Goethe, trad. de Șt. O. Iosif . . . . . —50
- O ședință comunală, com. în 2 acte de G. Stoica. Premiată . . . . . —60
- Curiozitatea femeieșă com. în 1 act p. fetițe . . . . . —40
- Lăsata secului, com. în 1 act pentru fetițe. . . . . —40

La „Librăria Tribuna” se află de vânzare diferite (20 feluri) jocuri sociale cu explicații germane și maghiare (lotto, tombola, halma, domino, aeroplan, bursă etc.) în prețul de Cor. 1.—, 1.50, 3—5 și 8 — cu reducere de preț 10%.

Preț curent se trimite la cerere gratuit.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Caut

un scrietor stabil,
care e versat în afaceri de cancelarie advocațială. — Condiții favorabile, post stabil.

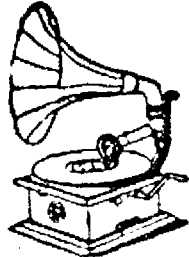
Dr. Gavril Cosma,
advocat în Beiuș.

Horváth Béni

mehanic

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 18.

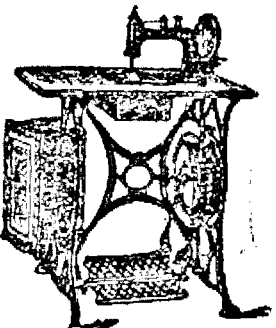
Recomandă în atenția publicului din loc și provincie, atelierul său mehanic aranjat din nou, unde primește comenzi și reparări de lucruri ce aparțin în branșe, precum

Mașini de cusut
Mașini de scris
Biciclete și
Gramafone etc.

Utensiliile acestor mașini le are în depozit.

Reparaturile se efectuează repede și prompt.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupesti sunt atrofiate și cari în urma ușurității din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei deslușiri binovoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva căruia oamenii să și încredințeze fără teamă, fără șială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiințios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înceta existența boalelor secrete.

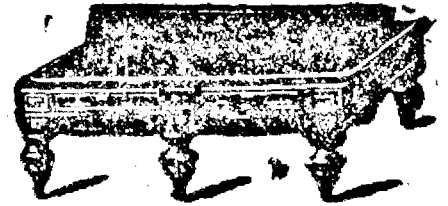
De o chemare atât de măreată și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist (Budapesta IV. Muzeum Körut 13. unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atăt bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupesti ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletului i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metodu său propriu de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice boalele de țevă, bătăică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările onaniei și ale sifilisului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedică, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistole) e de ajuns a se înlătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fișăruța. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m. Tratament și cu Salvarsanul Ehrlich 606.

Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist în Budapesta, dela 1 Noemvre IV., Muzeum-körut 13.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS,
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

În grădina de iarnă a

„Hotelului Central”

condusă în spirit modern; — Onoratului Public i-se servesc mâncări și beuturi, de cele mai bune, cari mulțămesc ori-ce pretenții. — După teatru se capătă cină caldă

Pentru cununii și bancheturi stau la dispoziție săli separate.

Zilnic taraf de țigani, de primul rang. În cafenea se poate lua asemenea după reprezentațiile teatrale — cină.

Cu distinsă stimă: Augustin Csermák,
hotelier.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

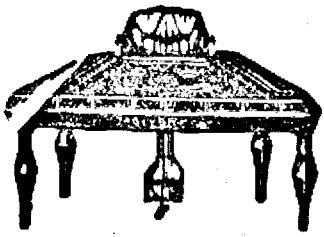
in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

ȚIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, se pot cânta și pe rare. — Gramofoane cu plăci artistice, — vioare, flaute, harmo-

nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplată. Inventatorul pedalului modern și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,

kir. szab. hangszergyár.

Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

Predare și preluare de cafeana.

Anunț cu onoare pe on. oaspeți și colegi, că

Cafeneaua „FIUME”

condusă de mine timp de 7 ani, am predat-o cu ziua de 1 Februarie dlui *Szeitz Péter*. Mulțumind on. public pentru sprijinul dat și îl rog să binevoiască a arăta aceeași încredere și dlui *Szeitz Péter*.

Cu deosebită stimă

GELLER SAMU,

fostul proprietar al cafenelei „Fiume”.

Aduc la cunoștința onor. public din Arad, că cu ziua de 1 Februarie am preluat

Cafeneaua „FIUME”

dela dl *Geller Samu*, pe care o voi conduce mai departe personal. Mă voiu nizuia, ca, cafeaua să fie un local plăcut, comod și distractiv pe seama on. public. Vinuri indigene și streine. Mâncări reci. Rog sprijinul on. public

SZEITZ PÉTER,

cafegiu.

Se dau în subabonament toate ziarele.

„AJUTORUL” societate pe acții în Șeica-mare.

CONCURS.

»AJUTORUL« societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un **practicanț**, cu salariu anual de 1000 — coroane, plătite în rate lunare anticipative.

Dela recurenți se cere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și să cunoască limba maghiară, trimițându-și documentele până în 20 Februarie st. n. a. c.

Alesul dacă va corespunde după serviciu de un an va fi denumit funcționar cu drept de penziune.

Postul e de a se ocupa îndată după alegere.

Șeica-mare. în 28 Ianuarie 1912.

Directiunea.

Un viier

caută slujbă la o domnie din România. — Se pricepe la toate lucrurile cari se recer la o viață oltoită în americană. — A se adresa: **George Chib alui Ghița în Muszka, casa Nr. 116. (Comitatul Arad).**

HUSTIEN

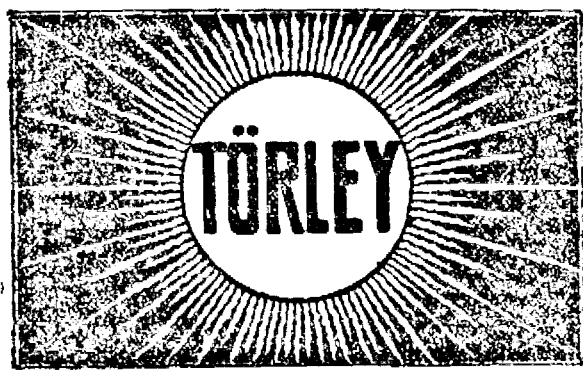
La contra tusei, răgușelei și catarului nu e nimic mai bun decât

≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grijim cerind anume fabricatele Réthy, deoarece sunt emulsi imitații nereușite — Originalul are pe cutie cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fileri.

Se capătă în orice prăvălie.

Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«.

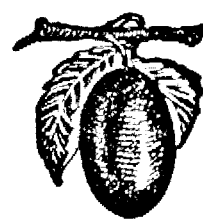

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construit spre a le înviora în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scutite de cr. p. re. Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE**, de dăsuul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violon — cu găuri ca figura S și au un ton mai intens, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajdusarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curenți și ilus rate trimis gratis.

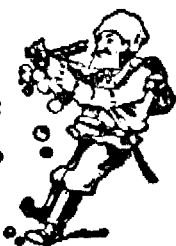

In atenția omicicultorilor!

Ofer altol de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuice și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (*Polystigma rubrum*) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Ertegovina ținută la Sarajevo țarăși cu medalie de aur. Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdlo,

mare proprietar în Brečka, Bosnia.

Oltoiri de struguri

expediază, garantând de soiu vită americană, netedă și cu ră-

dăcini, precum și în diferite soiuri, recunoscute de trainice, a-sortiment bogat

Kakallómenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: **Gaspari Figyes, Medgyes 16** (Nagykálidömög).

Postiți și cereți prețuri curenți ilustrate. Din prețul curent se pot ceta scrisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiuni de la persoanele cunoscute așa verbal ca și în scris, despre încrederea ce o pot avea în firma de sus.

Gine voiește

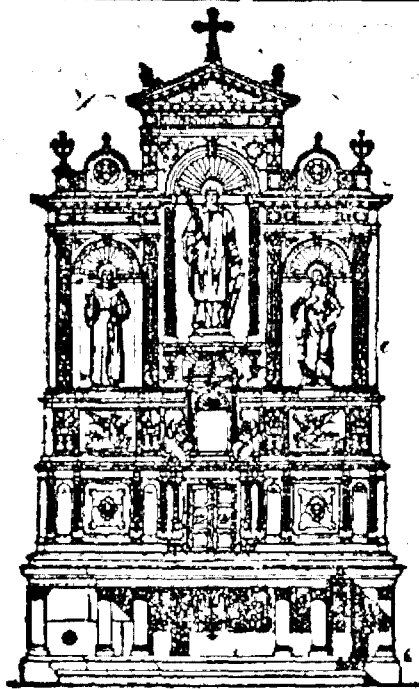
rachie curată

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Greciun & Voda

din Lugos.

care dispune de căzănării mari proprii în Bănat și Ardeal.

Bittenbinder József,
sculptor și arhitect de altare.
Temesvár-Józsefváros,
Bonác-utca 16 sz.

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scaune de spovedanie, Siciul Domnului, Grotă Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și ma morează. Preț curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

Fabrica de mașini Laufer József,

Budapest, VI., Palotai-ut 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetate »BALON«, căști automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frînghii. Aranjamente Skips și încărcat, elevatoare și transportoare

≡ Ceasornice, giuvaere, ≡
≡ gramafone, și plăci ≡

se pot cumpăra pe lângă garanție de 10 ani, cu prețurile cele mai ieftine din întreaga țară, fie chiar și pe rate, la marele depozit alui

Tóth József,

ceasornicar și giuvaergiu.
Szeged, Dugonics-tér 11.

Reparații cu garanție de 5 ani se fac ieftin.
Catalog ilustrat trimis gratuit.
— Nenumărate scrisori de recunștință. —
Revizători se caută.

In fabrica de mașini a Căilor Ferate Ungare se pregătesc cele mai nouă și moderne

GARNITURI DE TREERAT

construcții de oțel cu locomobile presiune de 10 cai putere. Cele mai nouă sisteme de motoare cu benzină. Foarte ieftine locomobile cu gaz, locomotive, pluguri cu vapor, mașini jumătate stabile și compound. — Fabricațiile fabricii de mașini agricole din Losonc. societate pe acți: Mașini de sărănat »Losonci-Drill« cilindrice. »Record-Drill« cu linguță și »Record II« patentat. — Site pentru bucate sistem Kaimár Garnituri pentru mori, pluguri de Reșița, grape, sape pentru stecle — Fabricațiile: International Harvester Company of Amerika Mc Cormick Deering Milwaukee, precum mașini de cules, de strâns, de cosit. Grape cu dinți arcași și tem Mc Cormick. Cară pentru aruncarea guniului sistem Corn. King. Presse de fân și mașini, universale de măcinat. — Trimite de pre toate catalog ilustrat

WALDER ARTHUR,
ARAD, Ferenc-tér 1/b. Telefon 87.

Lampe pentru mine

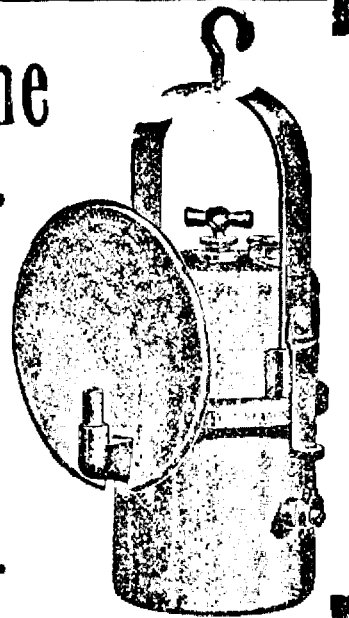
și tot felul de lampe cu acetylen,

fabrichează

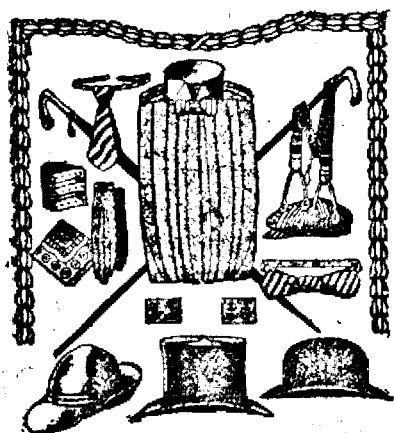
Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Articole noi pentru ori-ce sezon!

Prăvălia de modă eng'ezească. — Angol-divat áruház.
Dej — Dés, (Comitatul Szolnokdoboka)

Cele mai frumoase articole pentru domni și dame, precum: blane, pardesie, cămăși pentru domni, pălării, berete, ciorapi, cravate, batiste, geamantane, săculețe pentru dame și ori-ce articole de călătorie.

Singurul magazin de ghete pentru domni și dame.
Prețuri fixe — solide.

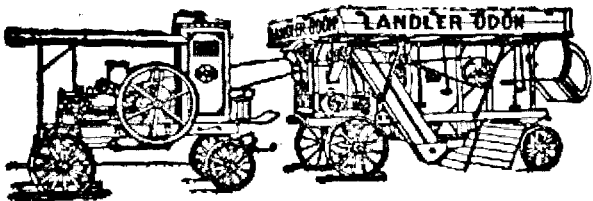
Cu stimă
Lovass Zoltán és Társa.

Costume admirabile pentru domni.

Depozit pentru pălării preot. și, calitățile cele mai bune.

Patentatură originală din Suedia.

„ROBUR” motor cu olei natural
 în urma multiplelor calități este
 cel mai bun dintre toate mo-
 toarele de acest fel
 având o putere de 9-300 cai (HP.)

Noutate! Noutate!

Lucru nelintrecut de ieftin!

Îi recomandăm poentru:

mori-, ateliere industriale
 și la totfelul de mașini agricole.

Spese la clas după fiecare HP. 1 1/2 fl.

Nu este supus supravegherei finanțelor!

Se vinde și în rate! **Garanție deplină!**

Mașini, motoare folosite se schimbă cu nouă.

Catalog la cerere trimis gratis.

Landler Ödön, Motortelepe,
 Budapest, Lovag-u. 2.

: Atelier de croitorie :

Ioan Avram,

→ Bistrița ←

Strada lemnului Nr. 63.

In casa Dr. Onișor, peste drum
 de casa comitatului.

P. T.

Am onoare a aduce la
 cunoștința on. public, că
 mi-am deschis modestul meu

atelier de croitorie

în strada lemnului nr. 63, unde l-am
 mărit și aranjat după cele mai nouă rece-
 rințe, astfel că acum sunt în plăcuta poziție
 de-a putea ținea în depozit permanent o
 cantitate însemnată de ștofe și alți articli
 de bransă. — Materialul este cel mai bun,
 prețuri cât se poate de moderate, comanda
 urgente se efectuează în cel mai scurt timp.

Mill-Telep

mai multe
 milioane
 de altoi de
 viță de vie

în **NAGYÖSZ.**

Cea mai mare școală de pepi-
 nărie de viță din Europa medie.

Catalog
 gratis.

**Ce faceți băieți? — Tata ne-a
 dat voie! Căci fumăm doar tuburi veri-
 tabile Antinicotin firma „JACOBI”
 din cutii de lemn**

Păziți! Sunt veritabile numai cu Inscrip-
 ționea »JACOBI«.

Telefon 982.

Balog Sándor,

carnățarie și depozit de șuncă
 de Praga.

Budapest, VII, Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

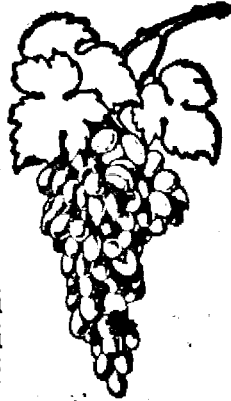
Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună,
 fără os, care e cea mai
 preferabilă comercianților,
 — putându-se tăia
 excelent.

Recomandă diferite soiuri de car-
 nățării cu prețuri ieftine — Catalog
 trimite gratuit.

**Vânzare de
 altoi de viță**

de vie nobilă și
 pomi altoiți.

Cine voiește să aibă
 o grădină frumoasă
 de viță de vie ori
 poame, să se adreseze

cu încredere la pepinaria condusă
 conform cerințelor științifice a lui

Vityé Miklós, Ós-Gsanád,
 Torontálmogye.

unde se află altoi nobili de pomi și diferite
 specii de viță de vie nobilitată și americană.

Pentru dessert: meri, peri, cireși, pruni, vișini,
 perseci, ringlote și nuci. — Prenotări pentru
 toamnă și primăvară primesc ori și când.

Catalog ilustrat trimis franco și gratuit.

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de cement,
 în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.
 (Aradmogye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj,
 plăci de marmură artificială, terrazzo și
 mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi,
 țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub
 sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte
 de cheltuieli și planuri pentru poduri
 de beton cu construcție de fer și pen-
 tru betonizarea trottoarelor.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani.
 Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Cluj — Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit plane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

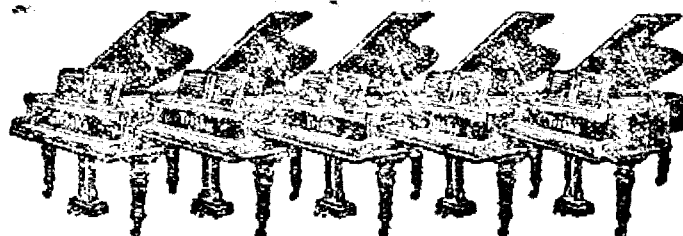
Planele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gîngășe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință
 stau la dispoziția cumpă-
 rătorilor. — Telefon 419.

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chlgr.	Cor. 1-60
Portorico 1/2	> 1-90
Cuba 1/2	> 2—
lava aur	> 1-70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chlgr.	Cor. 1-90
Calitate fină 1/2	> 2-20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Chlgr.	> 2-60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chlgr.	Cor. 2-50
Tea de Congo 1/2	> 3—
Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr.	> 5—
Tea imperială foarte fină 1/2	> 6—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	> 6—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Chlgr.	> —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1-90
1 litru rum fin de Brazilia	> 3-40
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	> 3-50

Renumitul **»ARDEIU KOTÁNYI«** se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.
(Boghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
ARAD, József főherceg-ut Nr. 3.
în edificiul băncii „Arad-Csánádi Takarékpénztár”
Nr. telefonului 809.

Mă nădușe afurisita de tusa!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR” gyógytár
Budapest, VI., Váci-körut 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!

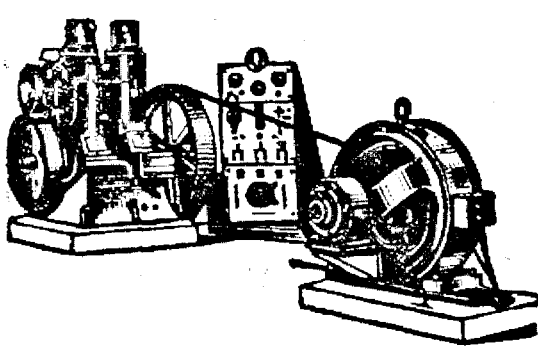

»Pastilele lui Egger« m'au vindecat îngrabă!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebaz Géza, Kárpáti János, Ríng Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drougeriile: Nestor Hanzu și Vojték és Weisz. — În Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Éde örk.

UZINĂ ASORTATĂ CU INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc.

Motoare de olei brut **SWIDERSKI**
Motoare de München ptru benzina, gaz și gaz condens.
Mașini electrice M. S. W.
Pompe centrifugale și turbine.
Aspicille inginerilor și preliminarile de apese le pune bucuros la dispoziție.

„ELEKTRA”
SOC. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice
Budapest, VI., Gyár-u. 11|L. Telefon 84—64.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipkeáruhá)

din Arad, strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfă de iarnă și o vinde cu prețuri foarte ieftine:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate:

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei	35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei	90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe	20 cr.	Ismene, trico, jaeger, pentru bărbați și femei	80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi	45 cr.	Trico pentru copii, jaeger	50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți	25 cr.	Blouse flanel	75 cr.
Gamasch de lână pentru copii	45 cr.	Neglige flanel	2-70 cr.
Mănuși glacé căptușite, pentru femei	75 cr.	Blouse din materie	1-20 cr.

Mare depozit in dantele spre alea!

Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.	Jipon de klott cu crețe duble 1 fl. 50 cr.	Batiste, duzina cu 58—120 cr.	Gulera de dantelă 50 cr.
Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.	Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.	Gulera numai 7 cr. bucata	Cravate pentru bărbați 10 cr.
Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.	Taft de mătase 70. cr.	Mangate părechea 6—8 cr.	Mănuși glacé obicinuite 58—85 cr.
Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.	Blouse de mătase vârgate 70 cr.	Congre lucru de mână 1 fl. 25 cr.	Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
Cămăși pentru femei R. chiffon 75 cr.	Ploiere pentru bărbați și femei 1 fl. 20 cr.	Dantelă metru dela 1 cor. in sus	Ciorapi pentru femei 39 cr.
Ismene pentru femei R. chiffon 74 cr.	Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.	Pânză de dantelă 25. cr.	Bratele 30 cr.

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de aceste au sosit în mare cantitate cârpe de berlin împletite, cârpe nimalaia, gilete împletite, gamasch împletiti și trico pentru femei, paltoane, caracii pentru copii. Șaluri împletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, acoperințe de pat tûll, corsete reform. Surțe de luster și clott. Covoare linoleum. Albituri pentru femei ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

Cu stimă:

Csipke Áruhá

Arad, strada Asztalos Sándor Nr. 4.

Aradi Ipar és Népbank.

Mérleg-számla 1911. december 31-én

VAGYON

TEHER

Készpénzkészlet:			Részvénytőke:		
az intézet pénztáiraiban	711.860-83		13,125 drb. à 400 korona n. é. részvény	5250000	
girószámlán az osztrák-magyar banknál	475.799-69	1187660 52	Tartalék-alapok:		
Váltó-tárca		14961706 01	általános tartalék-alap	1,678.564-55	
Záloglevél-kölcsönök	1,007.990-54		rendkívüli tartalék-alap	100.000-—	
Községi kölcsönök	471.801-56	1479792 10	értékpapir árf. különbözeti tart.-alap	40.000-—	
Jelzálog-kölcsönök		1688655 30	ingatlan értékkülönb. tartalék-alap	40.000-—	
Aradi hitelegylet tartozása		232673 —	hitelegyleti tartalék-alap	4.889-32	
Zálogházi kölcsönök		251550 —	Csejthei Varjassy József-alap	8.175-40	
Előlegek értékpapírokra		232134 —	tisztviselői nyugdíj-alap	206.328-89	2077958 16
Folyószámlai adósok		4035025 93	Hitelegyleti 5%-os biztossági-alap		8071 48
Értékpapírok* és sorsjegyek		1592252 53	Betétek:		
Nyugdíj-alap értékpapirjai		182884 60	takarékbetéti könyvecskékre	6,835.253-45	
Osztálysorsjegyek, érc- és idegen pénzek, szelv. stb.		10779 03	folyószámlai betétek	948.587-19	7783840 64
Ingatlanok:			Visszleszámított váltók		8568468 13
intézeti házak Aradon	208.617-87		Átruházott záloglevél- és községi kölcsönök:		
intézeti ház Békéscsabán	197.696-02		melyből a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára		
egyéb ingatlanok	219.350-29	625664 18	817.053-56 K van átruházva		1363339 71
Adósok		408414 80	Hitelezők		2173919 36
Hátralékos- és előre fizetett kamatok		71629 85	Be nem fizetett betétkamat-adók		18325 18
Felszerelések leírás után		14696 07	Fel nem vett osztalékok, részvénykamatok, osztálysorsjegy nyeremények és zálogfeleslegek		32152 39
			Előre felvett kamatok és elszámolatlan jövedelem		198227 39
			Nyereség:		
			áthozat 1910. évről	5.113-65	
			1911. évi nyereség	396.101-83	401215 48
		27875517 92			27875517 92

* Ebből állampapír, záloglevél és községi kötvény 500,400 K. n. é.

Aradon, 1911 december 31-én.

Hebs Béla, s. k.
vezérigazgató.

Kell Lajos, s. k.
cégvezető titkár.

A könyvvezetésért:
Gellényi Géza, s. k.
főkönyvelő.

Institoris Kálmán, s. k.
igazgató.

Szalay Károly, s. k.
elnök-igazgató.

Kristyóry János, s. k.
igazgató.

Keresztes Ferenc, s. k.
igazgató.

Dr. Tagányi Sándor, s. k.
igazgató.

Walder Gyula, s. k.
igazgató.

Jelen vagyon- és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Priegl István, s. k.
f. ü. b. elnök.

Kohn S. N., s. k.
f. ü. b. tag.

Steigerwald Alajos, s. k.
f. ü. b. tag.

Grabner Károly, s. k.
f. ü. b. tag.

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottságának jelentése 1911. évről.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előirt cötelességünknek megfelelőleg, az intézet ügyvezetését az egész éven át figyelemmel ellenőrizvén, tisztelettel jelentjük, hogy a öbb ízben megtartott rovincsolásaink alkalmával az intézet kezelése alatt álló pénz- és értékészletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel összhangzóan és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1911. évi zárszámadásokat, mérleget, valamint a nyereség- és veszteség-számlát a

helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján a törvény és alapszabályoknak megfelelően összeállítottaknak találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a lefolyt 1911. évi 401.215-48 korona nyereség felosztására vonatkozó javastatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak a lefolyt 1911. üzleti évre vonatkozólag a felmentvény megadásáék és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Kelt Aradon, 1912. évi január hó 23-án.

AZ ARADI IPAR- ÉS NÉPBANK FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁGA:

Dr. Priegl István s. k.
f. ü. b. elnök.

Kohn S. N. s. k.
f. ü. b. tag.

Steigerwald Alajos s. k.
f. ü. b. tag.

Grabner Károly s. k.
f. ü. b. tag.

„CORVINEANA” institut de credit și economii societate pe acții în Hunedoara.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »CORVINEANA« societate pe acții, se invită în virtutea §-ului 19 din statute la a

XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Hunedoara la 25 Februarie, eventual, în sensul §-ului 24 din statute, în 3 Martie st. n. 1912 la 2 ore p. m. în localul institutului.

Obiectele sunt următoarele:

1. Alegerea președintelui conform §-ului 23 din statute.
2. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1911, raportul comitetului de supraveghiere și decisiunea asupra împărțirii profitului curat.
3. Alegerea alor 2 membri în direcțiune cu mandat pe 3 ani.
4. Alegerea alor 4 membri în comitetul de supraveghiere cu mandat pe 3 ani.
5. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-ului 28 din statute.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune, în înțelesul §-ului 20 din statute la casa institutului acțiunile, eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 24 Februarie st. n. 1912.

Hunedoara, la 30 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

ACTIVA		CONTUL BILANȚ		PASIVA	
Casa	20823 26	Capital social:			
Cambii de bancă — — — — —	647743 —	700 buc. acții à K. 100 — — — — —	70000 —		
Cambii cu acoperire hipotecară — — — — —	319597 —	Fond de rezervă — — — — —	70000 —		
Imprumuturi pe obligațiuni — — — — —	18519 —	Fond de rezervă special — — — — —	24920 —		
Conturi-Curente — — — — —	39400 —	Fond de penziuni — — — — —	12918 58	177838 58	
Acții — — — — —	1400 —	Depuneri spre fructificare — — — — —		738462 90	
Casa institutului — — — — —	77000 —	Reescompt — — — — —		163664 —	
Mobilier — — — — —	2529 97	Diverse conturi creditoare — — — — —		4615 62	
după amortizare — — — — —	329 97	Interese transit. anticip. pro 1912 — — — — —		17519 07	
Diverse conturi debitoare — — — — —	1722 93	Profit transpus — — — — —	700 —		
	1128405 19	Profit curat — — — — —	25605 02	26305 02	
				1128405 19	

EȘITE		CONTUL PERDERE ȘI PROFIT		INTRATE	
Interese:		Profit transpus — — — — —		700 —	
după depuneri — — — — —	35273 32	Interese:			
de reescompt — — — — —	8624 80	de escompt — — — — —	84593 18		
fondului de penziune — — — — —	731 24	de obligațiuni — — — — —	1972 80		
	44629 36	de cont-curent — — — — —	618 18	87184 16	
Spese:		Proviziuni — — — — —		5468 23	
registre, imprimate, lemne de încălzit, etc. — — — — —	3990 60	Chiria — — — — —		3900 —	
salare — — — — —	8952 41				
relut de quartir — — — — —	750 —				
compet. de timbru — — — — —	125 72				
	13818 73				
Contribuțiune:					
directă — — — — —	8642 —				
10% după interesele de depuneri — — — — —	3527 31				
	12169 31				
Amortizare:					
din mobilier — — — — —	329 97				
Profit transpus — — — — —	700 —				
Profit curat — — — — —	25605 02				
	26305 02				
	97252 39				97252 39

Hunedoara, la 31 Decembrie 1911.

Valeriu Beșan m. p.
director-executiv.

Augustin Dima m. p.
cassar.

Constantin Bozdog m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Petru Șincă m. p. Avram P. Păcurar m. p. Teofil Tulea m. p. Simion Chirca m. p. Danil Mușă m. p. Petru Nicoară m. p. Simion Zăvoian m. p.
prezident. Petru Popoviciu m. p. George Popoviciu m. p.

S'a revăzut și aflat în conzonanță cu cărțile purtate în deplină regulă.

Hunedoara, la 30 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dominic Rațiu m. p. Alecsandru Petreș m. p. Eduard Tóth m. p. Ottó Popovits m. p.

Ioan Moldovan m. p.
revizor expert al «Solidarității».

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

În decursul anului expirat subsemnatul comitet și-a rezolvit agendele sale în mai multe rânduri, iar bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1911 cu un profit curat de K 26305 02 l'a aflat în regulă și real. Vă propunem: să aprobați bilanțul și să dați absolutoriul atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere.

Hunedoara, la 30 Ianuarie 1912.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dominic Rațiu m. p. Ottó Popovits m. p. Alexandru Petreș m. p.

Eduard Toth m. p.